

GAYRİ NİZAMİ HARP BAĞLAMINDA POSTA FAALİYETLERİNDE RUM PROPAGANDASI (1960-2014)

Ulvi KESER*

Barış ÖZDAL**

Öz

16 Ağustos 1960 tarihinde Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'nin garantörlüğünde kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin, 21 Aralık 1963 tarihinde başlayan Rum saldırılarıyla fiilen yıkılmasının ardından hayatın her alanında olduğu gibi posta haberleşmesi konusunda da Kıbrıs Türkleri üzerinde ağır baskılar, izolasyonlar, kısıtlamalar ve ambargolar uygulanmaya başlanmıştır. Türkiye'nin de yardımları ile haberleşmeyi sağlamak için geliştirilen gayretler ise Dünya savaş tarihinde bir benzeri bulunmayan örneklerle dönüşmüştür. Kıbrıs Türk Postaları uygulamasından H/M ve KOKKNA damgasına¹, Taksi Postası'ndan Ankara Yenişehir ve İskenderun Postanesi uygulamalarına ve Sosyal Yardım Pulu inceliğine kadar birçok farklı çözüm yolları bu kapsamda değerlendirilebilir. Bu çalışma kapsamında Gayri Nizami Harp bağlamında Rumların ve Yunanların Kıbrıs Türkleri ve Türkiye karşıtı propaganda ve kısıtlama faaliyetleri irdelenerek, Kıbrıs Türklerinin bu kısıtlamalara karşı uygulamaya koydukları çözüm yolları analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Kokkina, Erenköy, Kızılay.

GREEK CYPRIOT PROPAGANDA IN THE POSTAL ACTIVITIES IN THE LIGHT OF IRREGULAR WARFARE (1960-2014)

Abstract

Subsequent to the demolition of Republic of Cyprus founded on 16th August 1960 under the guarantee of Turkey, Greece and the United Kingdom due to the Greek Cypriot atrocities starting in 21st December 1961, the heavy pressure, isolations, restrictions and embargoes have appeared on Turkish Cypriot society and the communication as in all the fields of the social life. The efforts so as to get in touch with other people and abroad, and to get the ways of solutions cause to bring second to none and very unique ways throughout

* Prof. Dr., Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Avrupa Birliği İlişkileri Bölüm Başkanı, Akdeniz ve Kıbrıs Araştırmaları (UKÜ-AKKA) Merkezi Müdürü, (ulvi.keser@gmail.com).

** Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Siyasi Tarih ABD., (barisozdal@gmail.com).

1 H/M uygulamasının ne olduğu bu araştırma kapsamında ayrıntılı olarak verilmektedir. KOKKNA ise Erenköy bölgesinde bulunan Kokkina köyünün isminin bölgeyi savunmakta olan Kıbrıslı Türkler tarafından yanlış kullanılmış halidir.

the history as well as the war history with the help of Turkey, and th new ways and the solutions such as Turkish Cypriot Posts, H/M and KOKKNA usages, Taxi Post, Yenişehir and İskenderun Post Office usages, and the subtle use of Social Aid stamps. This article will focus on Greek Cypriots' and Greeks' propaganda and restriction activities against Turkish Cypriots and Turkey, and how Turkish Cypriots have tried to solve thise issue out will get examined.

Keywords: *Cyprus, Kokkina, Erenköy, Red Crescent.*

Giriş

Çeşitli uygarlıkların doğup kaynaştığı Akdeniz'in doğusunda çok önemli geçiş yolları üzerinde ve bunlara hâkim bir mevkide bulunan Kıbrıs, tarihin her döneminde stratejik özelliklerini koruyan ve uluslararası kamuoyunun odağı olmayı başaran bir Adadır². Kıbrıs Adası'nın statüsü ise özellikle 1950'li yıllardan sonra Yunanistan'ın konuyu Birleşmiş Milletler (BM)'ye taşımasıyla önce bu örgütün, ardından dünya kamuoyunun ilgi odağı haline gelmiş, 26 Ağustos 1955 tarihinde başlayan Londra görüşmeleriyle de konu uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Ayrıca İkinci Dünya Savaşı'ndan ekonomisi iflas etmiş, genç nüfusunu kaybetmiş, işgal döneminde büyük sıkıntılar çekmiş Yunanistan'ın açlıktan inim inim inlediği, yiyecek ekmek bulunmayan bir ortamda her şeyi bırakıp Kıbrıs Adası'nı Elenleştirmeye çalışmasının arkasında başka şeyler aranmasında bizce fayda vardır. 1 Nisan 1955'de Yarbay Grivas komutasındaki EOKA teşkilatının Megali İdea doğrultusunda Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak için başlattığı tedhiş hareketleriyle kan gölüne dönen ve 20 Temmuz 1974 Barış Harekâtı ile de ikiye bölünen Ada, sosyal bilimlerin farklı disiplinleri açısından her zaman araştırılmaya değer bir konumdadır.

Bu araştırmada irdelenecek olan konu ise Kıbrıs'ta özellikle 21 Aralık 1963 tarihinde uygulamaya geçirilen Akritas Planı çerçevesinde, Adada yaşayan bütün Kıbrıs Türklerini topyekûn ortadan kaldırmaya yönelik Kanlı Noel saldırılarının ardından uygulanan haberleşme ambargoları, kısıtlamalar, sansürler, engellemeler, izolasyonlar ve bu olup bitenler karşısında şu veya bu şekilde bir çıkış yolu bulmaya gayret eden Kıbrıs Türklerinin mücadelesidir. Esasında burada Rumlar tarafından yapılan "düşman gerisinde harp"³ olarak adlandırılacak türden bir gayri nizami harp usulüdür ve kamuoyunu etkilemeye yönelik bir propaganda girişimidir. Bu çerçevede yürütülen askeri olmayan

2 Sir George Hill, *A History Of Cyprus*, Volume I, Cambridge University Press, 1949, s.1; Halil Fikret Alasya, *Kıbrıs Tarihi ve Kıbrıs'ta Türk Eserleri*, Ankara, 1964, s.13; Robin Parker, *Aphrodite's Realm*, Zavallis Press, Lefkoşa, 1962, s.9; Lawrence Durrel, *Acı Limonlar; Kıbrıs-1956*, Belge Yay., İstanbul, 1992, s.27.

3 Otto Heilbrunn, *Düşman Gerisinde Harp*, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1974, s.21.

harekât, “cephe gerisinde düşmanın düzenini ve moralini bozma”⁴ girişimleri çerçevesinde propaganda, “ekonomik harp”, “psikolojik harp” ve “siyasi harp” gibi farklı alanlarda yürütülmektedir ve propaganda burada en önemli ve en etkili tekniklerden birisi olmaktadır. Bu bağlamda Mao Tse Tung, halkı suya, gayri nizami harp uygulamasında bulunan özel birlikleri veya görev verilmiş kimseleri ise suda yaşayan balıklara⁵ benzetir. Mao’nun bu yaklaşımı kara propaganda ve etkileme girişimlerinin doğrudan halk üzerinde yapılmasıdır ve bundan istifade edecek olanların da aynı kamuoyunun zayıf noktalarından istifade etmesinden başka bir şey değildir. Örneğin Türkiye’nin Yzb. Cengiz Topel’in de içinde bulunduğu bir savaş filosuyla 8 Ağustos 1964 tarihinde Erenköy bölgesine yaptığı uyarı uçuşu sonrasında Rumların siyasi propagandayı etkinleştirmeleri, ayrıca diğer ulusal güç unsurlarını derleyip toparlayan yeni bir güç haline getirmeleri, kamuoyunun desteğini arkalarına almaları ve BM Güvenlik Konseyi gibi merkezlerde atağa geçmeleri hep bu yüzdendir⁶.

1. Kıbrıs Cumhuriyeti Dönemi

Londra ve Zürih’te görüşülmesinin ardından 19 Şubat 1959 günü kabul edilip imzalanan⁷ ve Kıbrıs Cumhuriyeti’nin yapısını ortaya koyan anlaşma, %60’ı Rumlardan, geriye kalanı da Türklerden oluşacak 2000 kişilik bir ordunun Adada görev yapmasını öngörmüştür⁸. Bilindiği üzere 16 Ağustos 1960 tarihinde Kıbrıs Türk toplumu ile Rumlar arasında uzun, yorucu ve hayli zorlu görüşmeler sonrasında Türkiye, İngiltere ve Yunanistan’ın garantörlüğü altında Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuştur. Ancak kurulan bu yeni devlet daha rüştünü ispat edemeden 21 Aralık 1963 günü Rumların Akritas Planı çerçevesinde Megali İdea’yı gerçekleştirmek ve Enosis yolunda Adayı Yunanistan’ın bir parçası haline getirmek için giriştikleri topyekûn imha hareketiyle ortadan kalkmıştır.

Konumuz açısından baktığımızda ise Kıbrıs Cumhuriyeti’nin kurulmasıyla beraber ilk günlerde İngiliz idaresinden kalan bazı pullar üzerine Türkçe ve Rumca olarak sürşarj yapılmış ve bunlar posta haberleşmesinde kullanılmıştır. Öte yandan Kıbrıs Cumhuriyeti’nin kurulmasından hemen bir gün önce 15 Ağustos 1960 günü Rumlar tarafından tedavüle çıkartılan “İngiliz İdaresi’nin Son Günü” amblemlili bir özel zarfın üzerinde Başpiskopos Makarios’la birlikte Adayı kan gölüne çeviren Georges Grivas’ın da resimleri

4 Bu noktada yapılan propaganda faaliyetine yönelik olarak kamuoyunun ortaya koyduğu tepki ve değişkenlik gösteren davranışlar da faaliyetin aynı dozda yürütülüp yürütülmemesi açısından önem taşımaktadır. Heilbrunn, *a.g.e.*, s.147.

5 Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Mao Tse Tung, *Che Guevara, Gerilla Harbi*, Payel Yay., İstanbul, 1967, s.60.

6 Ergüder Toptaş, *Gerilla Harbinin Felsefesi*, Kara Harp Okulu Komutanlığı Yay., Ankara, 2007, s.21.

7 Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.01.38.227.17.

8 BCA. 030.01.38.227.17. Charles Foley, *Guerrilla Warfare and EOKA Struggle; General Grivas*, Longman Yay., Londra, 1964, s.50.

bulunmaktadır. Zarfta ayrıca Grivas'ın EOKA faaliyetleri sırasında kullandığı kod ismi "*Dighenis*" ve "*EOKA*" ifadeleri de yer almaktadır. Böylece Rumlar açısından kurulacak olan yeni devletin hangi anlama geldiği de açıkça kendini göstermiştir. Aynı gün Türkiye ise iki farklı değerde pul tedavüle çıkartarak Kıbrıs Cumhuriyeti'ni kutlamıştır. Öte yandan Rum propagandalarını destekleyen ve Adanın Yunanlaşmasını isteyerek İngiliz politikalarını eleştiren kartpostallar da bugünlerde piyasaya sürülmüştür. "*Eğer bu bir renk sorunuysa*" yazılı İngilizce, Rumca, Fransızca, Almanca ve Yunanca yazılı renklendirilmiş kartta "*İngilizler özgürlüğe giden yolda sömürgelerini kullanırken*" ifadesi görülmektedir. Aynı temalı bir başka kart ise "*Kıbrıs'a dünya özgürlüğü için ihtiyacımız var*" denilirken, Ada bir İngiliz topunun üzerine bağlanmış durumdadır. Oysa yapılan anlaşmaya göre Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından basılan bütün değerli kâğıtların üzerinde (resmi pul, damga pulu, posta pulu, para, vb) Türkçe, Rumca ve İngilizce olarak Kıbrıs ifadesi yazılmalıdır. Ancak bütün bunlar sadece kâğıt üzerinde kalmış ve devlet idaresi sadece Rumlara hizmet eden bir kurum haline dönüşmüştür. Posta İdaresi tarafından tedavüle çıkartılan her yeni pul serisinde Türkçe ibareler devamlı olarak küçültülür ve bu durum 1963 yılına kadar bu şekilde devam eder. Türk toplumu üzerinde baskılarını gittikçe arttıran Rumlar bir yandan da uyguladıkları ince taktiklerle uluslararası platformlarda Türklerin imajını olumsuz yönde etkilemeye çalışmışlardır. Örneğin Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından 5 Mayıs 1964 tarihinde tedavüle çıkartılan pul serisi "*BM Kararlarına Saygı*" konuludur.

2. Adada İlk Kıbrıs Türk Posta Damgası ve İlk Engellemeler

Toplumlararası çatışmaların başladığı 21 Aralık 1963 tarihinden itibaren Kıbrıs Türk toplumu posta hizmetlerinden tamamen mahrum kalmış ve posta faaliyetleri durma noktasına gelmiştir. Büyük sıkıntılar çekilirken, Adada kasabalar ve köyler arasında bile haberleşme faaliyetleri Rum idareciler tarafından engellenmiştir. Bu engellemeler nedeniyle BM'e yapılan müracaatlardan ise bir çözüm çıkmamıştır. Bunun üzerine Lefkoşa'nın Türk bölgesinde bulunan ve Merkez Postane olarak bilinen Lefkoşa Atatürk Meydanı'ndaki postane devreye girmiştir. Bu postanede görev yapan posta görevlileri 6 Ocak 1964 tarihinden itibaren Kıbrıs Cumhuriyeti pullarını özel bir damga ile damgalamaya ve Adanın Türk bölgeleri arasında bu posta damgalarıyla iptal edilmiş mektupları göndermeye başlamışlardır. Söz konusu bu damga iç içe iki daire arasında "*Kıbrıs Türk Postaları*" ifadesini ve "6.1.64" (Resim I) tarihini taşımaktadır⁹. Bu damganın tam ortasında ise "*Ay ve yıldız*" bulunmaktadır. Söz konusu bu uygulama ayrıca Mağusa, Larnaka, Limasol, Baf, Girne, Lefke merkeziyle Kıbrıs Türklerinin

9 Kıbrıs Türk Posta İdaresi'nin ilk damga uygulamasının ve ilk posta hizmetinin bu tarihte yapılması itibarıyla Kıbrıs Türk Posta Tarihi'nin bütün dünya filatelistleri tarafından 6 Ocak 1964 tarihinde başladığı kabul edilir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Sedat Çomunoğlu, Ali Yapıcıoğlu, Bünyamin Altınok, Kemal Atay, Orhan Oydaş ve Ertuğrul Tunalı, *Kıbrıs Türk Posta Tarihi*, C.I, Kıbrıs Türk Filateli Derneği Yay., Lefkoşa, 2013, s.15.

kontrolündeki diğer Türk köylerinde de uygulanmıştır. Kıbrıs Cumhuriyeti pulları üzerine Rumlardan gizli olarak bu uygulamanın yapıldığı dönemde posta merkezlerindeki stoklarda bol miktarda Kıbrıs Cumhuriyeti pulunun bulunması büyük bir avantaj ve fırsat olarak değerlendirilebilir. Ancak Lefkoşa merkez postanesinden Mağusa'ya gönderilen bir posta paketinin yanlışlıkla Rum görevlilerin eline geçmesi ve Rumların bu konuyu derhal BM'ye havale etmesiyle beraber 6 Ocak 1964 tarihli damganın kullanılmasına derhal son verilmiştir¹⁰.

Türk posta ulaşımını engelleyen, Türklerin Ada içinde dahi posta hizmetlerine gizli bir ambargo uygulayan Rumların BM tarafından da desteklenmesi sonrasında Kıbrıslı Türk posta görevlileri yeni bir çözüm yolu aramaya başlamışlardır. Daha sonra tarihli damga yerine onun yerine üzerinde tarih yerine "yıldız" işareti bulunan damgalar yine Rumlardan ve BM'den gizli olarak yürürlüğe girmiş ve Lefkoşa, Mağusa, Larnaka, Limasol, Baf ve Lefke'de kullanılmıştır. Lefkoşa postanesinde kullanılan damga yeşil, Limasol postanesinde kullanılan damga ise mor renklidir. Gerek 6 Ocak 1964 tarihli, gerekse tarihsiz damganın taahhütlü postadan geçmiş herhangi bir örneği söz konusu değildir. Bununla beraber Rumların uyguladığı baskı ve sansür konusunda tek istisnai durum yine Mağusa ve bağlı 33 köyünde yaşanır. Mağusa limanına hâkim konumdaki Türkler posta hizmetlerinin aksamadan devamını ve haberleşme hürriyeti isterken Rumlar da limandan istifade etmeyi talep etmiştir¹¹. Böylece Adanın dört bir yanında yaşanan sıkıntılara rağmen Rumlarla Türkler liman bölgesinde beraber çalışmaya ve posta hizmetlerini de kısıtlamaya uğramadan devam ettirmeye gayret göstermişlerdir. Bu dönemde Mağusa bölgesinden gönderilen posta gönderilerinin üzerinde genellikle İngiliz döneminde kullanılan "GR", "ER" ve "VR"¹² damgaları kullanılır¹³. Söz konusu bu uygulama 6 Ocak 1964 tarihinden başlayarak 17 Nisan 1964 gününe kadar devam eder. Uygulamanın Eylül 1964 tarihine kadar devam ettiği yönünde iddialar da söz konusudur.

Öncelikle Ada içinde haberleşmeyi sağlamak üzere planlanan bu uygulama çerçevesinde bazı mektuplar ise Kızılay, Kızılhaç, BM Barış Gücü mensupları ve bazı elçilikler kanalıyla Kıbrıs dışına da ulaştırılır¹⁴. (Resim II) Bunun hemen ardından 14 Ekim 1966 tarihinde Rumlarla Kıbrıslı Türkler

10 Rumların böylece tepki göstermeleri ve sözde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin faal olduğu bir dönemde Kıbrıs Türklerinin gayri resmi ve kanunsuz olarak böyle bir damga uygulamasına geçmelerinin hukuk dışı olduğunu iddia etmeleri üzerine 7 Ocak 1964 tarihinde artık bu Türk damgası kullanılmamıştır.

11 Jeff Ertughrul, *The Postal Services of Cyprus*, Londra, 1964, 4.

12 "George Regina", "Victoria Regina", "Edward Regina".

13 Ertughrul, *a.g.e.*, s.5.

14 Ertughrul, *a.g.e.*, s.12. Bu iki posta uygulaması 17 Nisan 1964 tarihinde Rum idaresinin posta hizmetlerinden Türklerin de istifade etmesi konusunda BM Barış Gücü kanalıyla teminat vermeleri üzerine son bulmuştur. Olayların patlak verdiği bu dönemde Rum Posta İdaresi Türklere ait mektupların hangi postane veya acente aracılığıyla olursa olsun dışarı çıkmasına müsaade etmemiş, Türk bölgelerine gönderilen mektuplar da Rumlar tarafından üzerlerine "Bilinmiyor" damgası vurularak göndericiye iade edilmiştir.

arasında bir posta anlaşması imzalanır. Bu anlaşmaya göre Kıbrıslı Türkler Lefkoşa'da Atatürk Meydanı'nda bulunan postanedeki bütün pul stoklarıyla kırtasiye malzemelerini ve bu ürünlerin satışından elde edilen parayı Rumlara geri vereceklerdir. Bunun karşılığında Rumlar da Kıbrıslı Türklere ait Ada içi ve Ada dışından gönderilen mahalli ve uluslararası postalarıyla Ada içine veya dışına gönderecekleri posta üzerinde uyguladıkları ambargoyu kaldıracaklardır. Ancak yapılan bütün anlaşmalara rağmen verilen sözler tutulmamış ve Kıbrıs Türk haberleşmesi üzerindeki kısıtlamalar devam etmiştir. Böylece Rumlar tarafından Kıbrıs Türk posta haberleşmesi üzerindeki baskı ve ambargolara 20 Temmuz 1974 tarihine kadar devam edilmiştir. Bu dönemde Türklere iletilmesi gereken binlerce mektup Rum postacılar tarafından alıcılara ulaştırılmak yerine imha edilmiş; "*bilinmiyor, adres yetersiz, tanınmıyor, taşınmış, eksik ücret*" gibi sudan sebeplerle göndericiye iade edilmiş veya yıllarca ambarlarda tutulduktan sonra alıcılara ulaştırılmıştır¹⁵.

Öte yandan bir İngiliz subayı tarafından hazırlanmış "*ay yıldızlı*" ve Larnaka damgalı zarflar Pergama (Pergamos) köyü posta acentesi tarafından savaşın devam ettiği ve normal yollardan bu mektupların İngiltere'ye gönderilemeyeceği düşüncesiyle reddedilmiştir. Bu zarflar Dikelya'da bulunan İngiliz üssü askeri postanesi FPO (*Field Post Office*) kanalıyla ve taahhütlü gönderi için ek ücret alınarak postadan geçirilmiş ve İngiltere'ye gönderilmiştir. Söz konusu bu zarfların tamamı "*Varış/ Arrivé*" damgalıdır ve Kıbrıs Türk posta tarihi çalışması yapanlar tarafından aranan en nadir materyallerdendir. Bu dönemde Kıbrıs Türk posta damgaları üzerinde en fazla tartışma yaratılan ve spekülasyon yapılan husus ise postada kullanıldığı ileri sürülen "*Kıbrıs Tourk Postaları*" damgasıdır¹⁶. Özellikle 1960 yılı 3 Mils değerli pulların üzerine uygulanan bu damgada "*Tourk*" kelimesi özellikle pulların üzerine okunmayacak şekilde vurulmuş ve bu damga bütün dünya filatelistlerine Girne damgası olarak sunulmuştur. Ancak Dikelya askeri postanesinde bir İngiliz subayı tarafından gönderilenler dışında bu şekilde gönderilmiş ve Girne'den postalanmış herhangi bir mektup söz konusu değildir. Bu durum bugün bile Türkiye dışında hiçbir ülke tarafından resmen kabul edilmeyen, çıkardığı pullar Dünya Postalar Birliği (Universal Postale Union- UPU) tarafından kanunsuz ilan edilen¹⁷, ancak bütün dünyada çok büyük rağbet gören Kıbrıs Türk pullarıyla

15 Bu araştırmanın yazarlarından olan Ulvi Keser'in konuyla ilgili özel arşivinde Rumlar tarafından alıcılara teslim edilmeyip göndericilere iade edilen pek çok mektupla birlikte Anamur'dan 1964 yılında Lefkoşa'ya gönderilen fakat Rum görevliler tarafından depolarda tutulup ancak 1967 yılında alıcısına teslim edilen bir mektup da mevcuttur. (Resim XII).

16 Çomunoğlu, vd., a.g.e., s.45.

17 UPU'nun 12 Eylül-25 Ekim 1979 tarihinde Brezilya'nın Rio de Jenerio şehrinde yapılan 18. toplantısında Yunan ve Kıbrıs Rum delegasyonunun baskıları sonucunda Kıbrıs Türk Federe Devleti (KTFD) bütün dünyada "*kanunsuz/ illegal*" olarak nitelendirilmiştir. İlginçtir ki hemen bu toplantı sonrasında orada bulunan delegasyonun büyük bir kısmı KTFD Posta Dairesi'ne veya posta acentelerine müracaat ederek yasaklayıp kanunsuz ilan ettikleri devletin posta pullarına abone olmanın yollarını aramışlardır. Bugün itibarıyla bütün dünyada filatelistlerin ilgisini çeken ve koleksiyonlarda bulunması istenen pullar

ilgili olarak yapılmış bir sahtekârlıktan başka bir şey değildir¹⁸.

3. Taksi Postası Uygulaması: 1964-1967

Özellikle 1964-1967 döneminde Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT) mensupları arasındaki haberleşme ve irtibat konusunda da dikkat edilmesi gereken önemli hususlar oluşmuştur¹⁹. (Resim III) Günümüzde dünya savaş tarihinin belki de en az bilinen, en organize ve başarılı usullerinden birisi TMT tarafından kullanılan Taksi Postası uygulamasıdır. Azami dikkat, planlama, işbirliği ve gizlilik çerçevesinde yürütülen bu çalışma özellikle 21 Aralık 1963 sonrasında Kıbrıs Türklerinin nispeten daha güvenli bölgelere sığınmaları ve Rumlar tarafından telden çiviye, aküden çimentoya kadar birçok maddeye getirilen kısıtlamalar ve ambargolar döneminde başarıyla uygulanmıştır.

TMT tarafından kullanılan ve uygulanan, bugün dünya savaş tarihinde ikinci bir uygulaması veya benzeri olmayan usul “*Taksi Postası*” adı verilen bu uygulamadır. (Resim IV) Faaliyetlerin yürütülebilmesi için haberleşme olmazsa olmaz şartlar arasındadır. Ayrıca, Rum ablukası altında çadır kentlerde veya güvenli bölgelerde yaşayan Kıbrıs Türkleri yanında TMT kendi iç haberleşmesini nasıl yapacaktır? Ağaç kovuklarından mezarlıklara, cami avlularından çeşit çeşit kâğıt paralara ve kartpostal ve gazetelere kadar her şeyden istifade eden TMT, önemli ve hassas konularda bazı taksi ve otobüs yazıhanelerini ise birer posta şubesi olarak kullanmaktan çekinmemiştir.

Özellikle Adadaki İngiliz idaresinin sıkıyönetim uygulamalarını iyiden iyiye arttırdığı ve EOKA'nın da Türkler üzerindeki baskıyı yoğunlaştırdığı dönemde İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne göre insanoğlunun en doğal haklarından birisi olan haberleşme hürriyetinin yeniden tesisi yönünde son derece ince, gizli, tehlikeli ve başarılı bir yol denemeye başlanmıştır. Bu uygulamaya göre kasaba ve köyler arasında gönderilmesi gereken mektuplar

arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) pulları başta gelmektedir. Türkiye Filateli Federasyonu Yönetim Kurulu üyesi Mehmet Akan ile 6 Ocak 2014 tarihinde Lefkoşa'da yapılan görüşme.

18 Bununla birlikte yukarıda belirtilen “Tourk” kaşeli olarak Lefkoşa'dan Limasol varışlı gönderilmiş bir mektup Lefkoşa'da bir koleksiyonerin arşivinde bulunmaktadır. O dönem Posta Dairesi için damga ve kaşeleri hazırlayan kişinin yaşı ve gün içindeki bir anlık dikkatsizliğine bağlı olarak böyle bir damga yapılmış olabileceği belirtilmiştir. Kıbrıs Türk Filateli Derneği Yönetim Kurulu üyesi Ertuğrul Tunalı ile 15 Temmuz 20011 tarihinde Lefkoşa'da yapılan görüşme.

19 TMT'nin Adanın dört bir yanındaki teşkilatlanması sırasında en çok dikkat edilen noktalardan birisi bu konu olmuştur. Kendilerine görev verilen kişilerin birbirleriyle kavgalı, küs, zıt olmamalarına dikkat edilmiştir. Gün boyunca hiçbir şekilde bir araya gelmeyen insanların farklı saatlerde bir arada görülmeleri dikkat çekeceğinden özellikle kamuya açık yerlerde bir araya gelen TMT mensuplarının sosyal statüleri de son derece önem verilmiştir. Bu bağlamda aralarında hiyerarşik düzen ve sosyal hayat farklılıkları olan ancak TMT içerisinde aynı amaç için bunları ikinci plana atarak çalışan insanların dikkat çekmemesine azami özen gösterilmiştir. TMT Limasol Sancağı mensubu merhum Mehmet Y. Manavoğlu ile 25 Ağustos 2004 tarihinde Girne'de yapılan görüşme.

ve TMT'ye ait resmi evrak özel bir kurye vasıtasıyla gizlice, hiç kimsenin dikkatini çekmeden Lefkoşa, Mağusa gibi merkezlerdeki taksi duraklarına getirilmiştir. Bu noktada karşımıza çıkan taksi durakları arasında Lefkoşa'da "Lozan Taksi ve Otobüs İşletmesi", "NATO Taksi Yazıhanesi", "Kambilili'nin Taksi Yazıhanesi", "Samos Universal Taksi Yazıhanesi" ayrıca Mağusa'da "Zafer Taksi" ve "Salamis Taksi Yazıhanesi" bulunmaktadır. Taksi yazıhanesine TMT tarafından görevlendirilen bir kişi tarafından gizlice getirilen ve yazıhane yetkilisine teslim edilen bütün mektuplar burada tıpkı herhangi bir postaneden gönderilecek kayıtlı/taahhütlü mektup gibi bir kayıt defterine şifreli olarak kaydedilmiş ve mektubun üzerine taksi yazıhanesinin kaşesi vurularak tarih ve numara yazılmıştır. Böylece mektup herhangi bir karışıklığa veya kaybolmaya karşı kayıt altına alınmıştır. Bazı yazıhanelerde eğer çalışanlar arasında doğrudan TMT adına görev yapan kişi veya kişiler varsa gönderilecek bu mektuplar veya resmi belgeler o kişilere teslim edilmiş ve böylece taksi yazıhanesinde çalışan diğer insanların olup bitenlerden haberleri olmamıştır. Mektup böylece sanki postanede pul ücreti ödenmiş kayıtlı mektup gibi teslim alınmıştır.

Kasabadan veya köyden ayrılacak olan arabanın gizli bir yerine yol boyunca yapılacak arama ve kontrollerde bulunamayacak şekilde saklanan mektuplar varış noktasına güvenle ulaştıktan sonra oradaki başka bir taksi yazıhanesine teslim edilmiştir. Bu taksi yazıhanesi de TMT adına çalışan insanların bulunduğu güvenli bir yer olup, bazen taksi şoförünün haberi olmasa da arabasının gizli bir yerinde TMT adına bazı mektuplar taşınmıştır. Mektupların üzerine varış noktasında tıpkı Lefkoşa veya Mağusa'da vurulduğu üzere yine bir kaşe damga vurulmuş, imza altına alınmış ve daha sonra da gizlice alıcısına haber gönderilerek belirtilen yer ve saatte gönderinin alınması sağlanmıştır²⁰. Mektupların teslimi de bulunulan ortam, yer ve zamana göre değişiklik göstermiştir. Güvenli bir bölge değilse genellikle tanıdık birinin evinde veya dükkânında, bazen bir dere yatağında, camide veya mezarlıkta mektup alıcısına teslim edilmiştir. Taksi ve otobüs yazıhaneleri vasıtasıyla TMT tarafından gönderilen pek çok mektup söz konusudur. Ancak Taksi Postası uygulamasında olduğu üzere çıkış ve varış noktalarında iki ayrı kaşe damganın vurulması, ayrıca alınıp ve teslim ediliş saatlerinin ve tarihin belirtilmesi sadece bu uygulamaya has özelliklerdir.

Ayrıca haberleşme için kullanılan canlı postaların dışında bir de cansız postalardan istifade edilmiştir. Örneğin TMT'ye ait herhangi bir mesajın yerine ulaştırılması için kendisine görev verilen kuryeler, bu mesajı doğrudan kişiye götürüp teslim edemedikleri durumlarda daha önceden tespit edilen ve

20 Mektuplar güvenli ve tehlikesiz bir ortam oluşuncaya kadar bazen saatlerce, bazen günlerce yerinden çıkartılmamış ve teslim edilmemiştir. Burada söz edilen Taksi Postası ile ilgili bilinen 3 orijinal posta gönderisi halen bu araştırmanın yazarlarından olan Ulvi Keser'in çeşitli vesilelerle yurtiçi ve yurtdışında farklı filateli sergilerinde ve yarışmalarda Türkiye'yi temsil eden ve pek çok ödülleri kazanan "Kıbrıs Türk Mücadele Tarihi ve Kıbrıs Türk Postaları" isimli koleksiyonu içerisinde kamuoyuyla da paylaşılmıştır.

güvenlik durumuna göre farklılıklar gösteren ve zaman zaman değişen mevki ve yerler kullanmışlardır. Buna göre mesaj bir ağaç kovuğu, bir mezarlık, bir posta kutusu, yıkık bir binanın duvarı gibi çok farklı yerlere bırakılmış ve görev tamamlanmıştır²¹. Bu şekilde haber iletimi sayesinde mesajı alanla ve mesajı oraya koyan kişi birbirlerini görüp tanımadığı için herhangi bir tehlike de söz konusu olmamıştır²².

Bu dönemde Rumların Kıbrıs Türk toplumunu bölmeye ve parçalamaya yönelik propaganda girişiminde uyguladıkları bir başka damga ise "*Self-Determination For Cyprus*" damgasıdır. Bilindiği üzere Adada nüfus çoğunluğunu ellerinde tuttuklarını belirten Rumlar, kendi kaderlerini kendilerinin tespitini istemektedirler. Dostluk ve düşmanlıkla ilgili olarak toplumun çeşitli grupları üzerinde uygulanan kara propaganda çerçevesinde ise sivil halkın direnci kırılırken, dünya kamuoyu da yanlarına çekilmeye çalışılmıştır²³.

4. Kokna ve H/M Damgaları ve İnce Türk Zekâsından Örnekler

21 Aralık 1963 tarihinde Rumların EOKA lideri Grivas'ın komutasında ve Yunanistan'ın desteğiyle Adada yaşayan bütün Kıbrıslı Türkleri topyekün imhaya yönelik olarak giriştikleri ve "*Kanlı Noel*" olarak tanımlanan dönem sonrasında, Türkler üzerindeki baskılar ve ambargolar gittikçe artmıştır. Rumların Akritas Planı çerçevesinde başlattıkları bu saldırılar Adanın dört bir yanına yayılırken, 8 Ağustos 1964 günü Yüzbaşı Cengiz Topel'in de içinde bulunduğu Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı bir hava filosu tarafından Erenköy bölgesinde Rumlara yönelik uyarı uçuşları ve uyarı atışları yapılmıştır. Yaklaşık 3 yıl boyunca Erenköy bölgesinde sıkışıp kalan Kıbrıslı Türkler ise Rum baskılarından kurtularak Ada içi haberleşme konusunda yeni yollar bulmaya çalışmışlardır²⁴.

21 Naciye Vardar ile 15 Ocak 2003 tarihinde İzmir'de yapılan görüşme.

22 Gizli belge ve mektupların alımı ve gideceği yerde teslimi konusunda günümüz posta şubeleri gibi son derece titiz, planlı ve aksaksız faaliyet gösteren bu taksi yazıhanesi aynı zamanda bütün faaliyetlerini çok büyük bir gizlilik içinde tamamlayarak kimsenin ruhu duymadan bir yerden bir yere istenilen belgeyi nakletmişlerdir. Bu insanların tereddütsüz kabul ettikleri işin ne kadar tehlikeli olduğu, özellikle İngilizler tarafından adada uygulanan sıkıyönetim göz önüne alındığında daha net ortaya çıkacaktır. Profesyonel eğitimden geçmemiş bu insanların böylesine tehlikeli ve sıkıyönetim uygulamasına göre idamla yargılanacakları işlere kalkışmaları ve ölümü hiçe saymaları son derece takdire şayan cesurca davranışlardır. Eski TMT Derneği Başkanı Yılmaz Bora ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme.

23 Department of the Army Field Manual, FM-31-15; *Operations Against Irregular Forces*, Department of the Navy, Washington DC, 1961, s.17.

24 Söz konusu bu dönemle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Ulvi Keser, "Askeri Posta; 1964 Erenköy", *Çizgi Ötesi Dergisi*, KHO Yay., S.2, Ankara, 1994, s.25 ve Ulvi Keser, "Cyprus Covers Handled By Turkish Postal Service In Turkey", *OPAL The Journal of Oriental Philatelic Association of London*, Whole No.208, Londra, 2004, s.s.12-15. Ayrıca bkz. Ulvi Keser, "Üç İnsan, Üç Anı", *Kıbrıs Mektubu Dergisi*, KTKD Yay., C.16, No.3, Ankara, 2003, s.2.

Daha geniş bir biçimde ifade edersek, 21 Aralık 1963 günü başlayan Rum saldırılarıyla Kıbrıs Cumhuriyeti'nin fiilen ortadan kalkmasının ardından her ne pahasına olursa olsun halkın canını, malını ve namusunu korumakla yükümlü Kıbrıslı Türkler göreve hazır dırlar. Ancak o güne kadar çok iyi silahlanmış Rumlara karşı ellerinde etkili, vurucu gücü yüksek silahların olmaması sıkıntı yaratmıştır²⁵. Zira EOKA'ya karşı kullanılacak silahlar paslı, mermiler nemlidir ve çoğu da ateş etmemektedir²⁶. Bütün olumsuzluklara rağmen Kıbrıslı Türkler ender rastlanan bir direniş ve mukavemet göstermişlerdir²⁷. Olayların artarak devam etmesi sonrasında ise 17 Mart 1964 tarihinde BM Barış Gücü göreve başlamıştır²⁸. Bu dönemde olaylar Erenköy bölgesinde yoğunlaşmış ve Ağustos 1964 döneminden itibaren artarak devam etmiştir. Yukarıda belirttiğimiz gibi özellikle Yzb. Cengiz Topel'in de içinde bulunduğu Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı bir hava filosu tarafından bölgede uyarı uçuşları yapılması, ancak bu uyarıların dikkate alınmaması üzerine uyarı amaçlı harekâta başlanmıştır. Bu olay üzerine Rumlar da karşı propaganda faaliyetine başlamış ve posta yoluyla özellikle Kıbrıs dışına gönderilen her türlü mektup üzerine iki tarafında Napalm bombası bulunan **"Turkish Bombs on Cyprus Endangered World Peace-Kıbrıs'ta Türk Bombaları Dünya Barışını Tehdit Ediyor."** (Resim V) şeklinde bir damga vurmuşlardır. Kamuoyunu yanıltmak, halkı sürprizlere maruz bırakmak, hâkim otoriteyi sahip olduğu bütün imkânlarla hırpalamak ve yıkmaya çabalamak²⁹ amacına yönelik olarak bu girişimin uzun süre etkili olduğu açıktır³⁰.

Dünya savaş tarihi ve askeri posta tarihi açısından bir eşi daha görülmeyecek bir uygulama da bu dönemde hayata geçirilmiştir. Söz konusu dönem zarfında Erenköy'de mücadele eden Türkler, Lefkoşa'daki Türk Genel Karargâhu ile haberleşmelerini son derece enteresan ve akıl dolu bir yolla gerçekleştirmişlerdir. 1964 yılının Ağustos ayı ile 1966 yılının Ocak ayları arasında üç tarafı Rum kuşatması altındaki Erenköy'de bulunan Türkler Lefkoşa'da bulunan Genel Komutanlık ile görüşebilmek, Rum kuşatması ve BM

25 TMT Lefkoşa Sancağı Kovanbeyi merhum Nevzat Uzunoğlu ile 13 Temmuz 2003'de Girne'de yapılan görüşme

26 TMT Limasol kadrosundan merhum Macit Aydınova ile 13 Temmuz 2003'de Girne'de yapılan görüşme

27 Eski TMT Derneği Başkanı Yılmaz Bora ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme

28 The United Nations, *The Blue Helmets*, New York, 1990, s.85.

29 Harp Akademileri Komutanlığı, *Gayri Nizami Harp*, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, 1968, s.29.

30 Kıbrıs'ta neler olup bittiğini bilmeyen dünya kamuoyu ise Rumlar tarafından gönderilen mektupların üzerinde Napalm bombalarını görünce ne olup bittiğini anlamadan hemen ön yargılı bir düşüncenin içerisine girmiştir. Rumlar bu damgayı, sadece Ada dışına gönderilecek mektup, kart, paket, kutu, gazete ve dergiler üzerine vurdukları için istedikleri sonuç fazlasıyla elde etmişlerdir. Bu damga uygulamasını Rumlar özellikle BM Barış Gücü'nün mektupları başta olmak üzere İngiltere, ABD, Almanya, Fransa gibi Avrupa ve dünya devletlerinde ve özellikle bu ülkelerdeki Rum ve Yunanların destekleri ve propaganda faaliyetleri aracılığıyla çok iyi uygulamışlardır.

Barış Gücü'ne bağlı olarak çalışan İngiliz askerlerinin sansür ve kontrollerinden kurtulabilmek için dâhiyane bir plan hazırlanmıştır. Bunun için Genel Komutanlık ve TMT Bayraktarlığı tarafından özel bir damga uygulaması yapılmış ve "Lefkoşa/Kıbrıs" ibaresinin yanında iç içe iki dairenin ortasında "H/M" (Resim VI) ibaresi bulunan damgalarla askeri mektuplar damgalanmıştır. Bu damgaların yanında hemen bütün mektuplara ayrıca bir de numara verilmiştir.

Rum kuşatması altında ve Birleşmiş Milletler gözetimindeki Erenköy'e Lefkoşa'dan gönderilecek olan askeri mektuplar bu zarfların üzerine vurulan "H/M" damgaları sayesinde kolayca Rum ablukasını aşmıştır. "Hizmete Mahsustur." anlamına gelen "H/M" ifadesinin "Her Majesties" veya "His Majesties" manasıyla İngiltere'ye ait resmi bir mektup olduğunu düşünen İngiliz Barış Gücü askerleri bu mektupları Rumlara teslim etmeden doğrudan Erenköy'deki Türklere teslim etmişlerdir³¹. Böylece Türklere ait mektuplar önce İngiliz askerlerinin gözleri önünde ve hatta onların da bilmeden yardımlarıyla ve Rumlar hiçbir şeyin farkına varmadan Erenköy'de sahiplerini bulmuştur. Bu şekilde sadece resmi mektuplar değil orada yakınları bulunanlara da mektuplar gönderilmiştir. Aynı şekilde Erenköy'deki Türkler tarafından özellikle Lefkoşa'ya ve çok nadir de olsa Türkiye'ye gönderilen mektuplar da köyün İngilizce ismi olan **Kokkina**'nın bulunduğu resmi "**Kokkina Rural Service- Köy Postası**" mühründeki "I" harfinin silinmesi sonucu ortaya çıkan "**Kokkna**" (Resim VII) damgasıyla damgalanarak, Barış Gücü askerlerine teslim edilmiştir. İngiliz idaresi dönemine ait damgayı gören Barış Gücü yetkilileri de kendi resmi mühürlerini taşıyan bu mektupları daha önce köyde yaşayan İngiliz vatandaşlarına ait olabilir düşüncesiyle Rumlara teslim etmeden doğrudan Lefkoşa'nın Türk kesimine getirmişlerdir. Buradan da söz konusu mektuplar genel Komutanlık veya Emniyet Müdürlüğü'ne aktarılmıştır. Resmi damga üzerinde tahrifat yapılarak "I" harfinin kazınmasının sebebi ise bu mektupların herhangi bir şekilde açılması ve Türkler tarafından yazıldığıının anlaşılması sonrası doğacak karışıklığı önleme amaçlıdır³².

31 Çomunoğlu, vd., a.g.e., s.60

32 Bu uygulamanın başladığı ilk dönemlerde mektuplar üzerine numara vurulur ve "Destek Kıtaları" yazılır. Yokluk ve sıkıntının had safhaya çıktığı dönemlerde zarf bulunamayınca aynı uygulama küçük kâğıt parçaları üzerine yapılır. Kokkna ve H/M damgaları genellikle kırmızı mürekkep ile vurulmakta, çok nadiren de olsa viyola renkli mürekkep kullanılmaktadır. Özellikle Erenköy'de yokluk içinde çırpınan Kıbrıslı Türkler bazen yazacak kâğıt bile bulamadıklarından bu şekilde mesajlarını gazete yapraklarından faturalara, sinema biletinden tapu koçanına kadar çok farklı kâğıt örnekleri üzerine yazarlar. Erenköy'de bulunan Türklere Türkiye'den gönderilecek mektuplar için ise Türkiye'de özel bir uygulama yapılır. Söz konusu bu tip mektuplar için ise adres "**Posta Kutusu 82, Bakanlıklar-Ankara**"dır. Ankara'da bu posta kutusuna gönderilen mektuplar PTT tarafından Kızılay'a teslim edilir. Kızılay da Kıbrıs'a gönderdiği insani yardım malzemeleriyle beraber bu mektupları gizlice Kıbrıs'a getirerek Lefkoşa'daki Türk Genel Karargâhı'na teslim eder. Mektuplar buradan da aynı şekilde Erenköy'e ulaştırılır.

5. Kıbrıs'a Yardım Pulu Uygulaması

Türkiye'de Bakanlar Kurulu'nun 7 Ocak 1964 ve 12 Eylül 1964 tarihli toplantılarında Kıbrıslı Türklere yardım için bastırılması ve kullandırılması karar altına alınan "*Kıbrıs'a Yardım Pulu*" Türkiye Kızılay Derneği, Türk Hava Kurumu, Çocuk Esirgeme Kurumu, Türk Ulusal Verem Savaş Derneği ve Türkiye Yardım Sevenler Derneği'nin tanzim ettikleri protokol çerçevesinde hazırlanarak 1 Ekim 1964 Perşembe günü sabahından itibaren bütün yurttan satışa sunulmuştur. Pulların basım ihalesi ise Türkiye'nin gelmiş geçmiş en büyük koleksiyoncusu, filatelist ve pulcusu merhum Ali Nusret Pulhan tarafından alınmıştır. Konuyla ilgili Bakanlar Kurulu Kararnamesi ise 6/3.630 karar sayısı ile 7 Ocak 1964 tarihli ve 6/2.574 sayılı kararnameye ek olarak Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, Başbakan İsmet İnönü ve Çalışma Bakanı Bülent Ecevit de dâhil olmak üzere toplam 21 bakan tarafından imzalanmış ve yürürlüğe girmiştir³³.

Kıbrıs Adası'nda Rum baskısının giderek artması ve hayatın çekilmez ve katlanamaz hale gelmesinden hemen sonra Kızılay Genel Müdürlüğü de Türkiye'de Kıbrıs'a Yardım Pulu çıkartmaya karar vermiştir. 10, 25, 50, 100, 250 ve 500 kuruşluk değerlerle basılan toplam 123.200.000 pulun ederi 30.000.000 liradır³⁴. Pulların en üst düzeyde sarf edilmesini sağlamak amacıyla her türlü devlet teşekkülleri ve iştiraklerinin, belediye ve özel idarelerin her çeşit taahhüt ve ödemelerinde, giriş ve çıkış gümrük muamelelerinde, pasaport ve vize işlemlerinde, Toprak Mahsulleri Ofisi'nin hububat ve afyon alım ve satımlarında, her nevi borsa faaliyetlerinde, DDY, THY, DDY ve özel otobüs firmalarında, havagazı, elektrik ve su faturalarında, nakliyat ambarlarının her türlü fiş ve faturalarında, çimento ve demir satışlarında, her türlü bina ve av ruhsatlarında, ehliyet, okul kayıt, evlenme cüzdanları, tiyatro, sinema, at yarışları, maç biletleri spor toto kuponları ve fişlerinde, Zirai Donatım Kurumu'nun her türlü satışlarında, radyo reklâm yayınlarıyla ilgili faturalarda, sigorta, noter, tapu, ticaret ve esnaf odaları faaliyetleri, gazino ve gece kulüpleri hesap pusulalarında, her türlü dernek faaliyetlerinde kullanılması istenmiştir³⁵. (Resim VIII).

33 Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi'nin 6/3.630 karar sayısı ile 7 Ocak 1964 tarihli ve 6/2.574 sayılı kararname. KGMA. K.3475,D.1964-65/9-4 Kıbrıs'a Yardım Pulu Çıkartılması Dosyası.

34 Kızılay Ticaret Müdürü Z. Boyer imzasıyla Kızılay Genel Müdürlüğüne gönderilen 1 Mart 1965 tarihli yazı. KGMA. K.3475,D.1964-65/9-4 Kıbrıs'a Yardım Pulu Çıkartılması Dosyası.

35 Bu dönemde de Kıbrıs'ın Türk bölgelerine gönderilen veya Kıbrıslı Türkler tarafından gönderilen mektuplar "illegal/kanunsuz" damgası vurularak Rumlar tarafından engellenmiş ve alıcılarına ulaştırılmamıştır. Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanı Dr. Fikret Pamir imzasıyla Kıbrıs'a Yardım Komitesi'nce bütün kaymakamlıklara ve bağlı "*Kıbrıs'a Yardım Komitesi Başkanlığı*" adına gönderilen 3 numaralı yazı. KGMA. K.3475,D.1964-65/9-4 Kıbrıs'a Yardım Pulu Çıkartılması Dosyası.

Öte yandan olayların devam ettiği bu dönem içerisinde Mağusa Posta İdaresi denetimindeki 33 köyün posta idareleri muhasara altında olmalarına rağmen, bu bölgedeki Türkler tıpkı Rumlar gibi posta hizmetlerinden istifade edebilmişler ve posta hizmetleri sağlıklı bir şekilde yerine getirilmiştir. Zira taraflar arasında 14 Ekim 1966 tarihinde Kıbrıs Türk toplumunu temsilen Ümit Süleyman ve Rumları temsilen de Doktor R. George'un imzaladığı bir posta anlaşması imzalanır. BM Barış Gücü'nün denetim ve kontrolü altında yapılan bu anlaşmaya göre Lefkoşa Atatürk Meydanı'nda bulunan Merkez Postane bu tarihten itibaren acente olarak çalışmaya başlamıştır. Bu postanedeki stok pulların tamamı ile anlaşmanın imzalanmasından önceki dönemde kullanılan pulların bütün geliri de anlaşma şartları gereği Rumlara ödenmiştir. Yapılan anlaşmaya rağmen yine de Türk bölgelerindeki posta faaliyetleri gelişmemiştir³⁶. Özellikle küçük Türk köylerinin diğer yerleşim birimleri ve dış dünya ile bağlantısı kesilmiş, Ada dışından gelen mektuplar ise üzerlerine "*unknown / bilinmiyor*" damgası vurularak geri gönderilmiştir. Bu durum özellikle Lefkoşa, Lefke ve civar köylerde dayanılmaz boyuta ulaşmıştır.

6. Ankara Yenişehir/ Kızılay Postası

20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'na kadar olan bu dönemde fiili olarak Kıbrıs Türkleri modern dünyadan tecrit edilmiş, ambargo, kısıtlama ve tecrit yoğun olarak yaşanmıştır. 21 Aralık 1963 sonrasında en doğal insan haklarından birisi olan haberleşme hürriyetinin Rumlar tarafından kısıtlanmasının ardından ise devreye yine Kızılay girmiş ve gerek Kıbrıs Türklerinin Ada dışına gönderecekleri mektupları gerekse Kıbrıs'a özellikle Türkiye'den gönderilecek mektupları ulaştırmak için yeni stratejiler geliştirilmiştir. Bu sıkıntılı günlerde insanların dostlarından, akrabalarından ve yakınlarından haber alabilmek için müracaat ettikleri yer de yine Kızılay olmuştur. Bu durumun güzel örneklerinden biri şöyledir³⁷:

"Kızılay Genel Merkezi Başkanlığına

Bir seneden beri Londra'da bulunuyorum. Kıbrıs'ta Akıncılar 'Luricina' köyünde evli bir kardeşim bulunmaktadır. Sizin de bildiğiniz gibi yılbaşından beri Kıbrıs'ta çarpışmalar oluyor. Kardeşimden birkaç mektup aldım ve mümkünse biraz para göndermemi istiyordu. Türkiye'de bulunan arkadaşşıma bu fikrimi yazdım ve sizlere başvurduğumu yazarak benim sizlere ayrıca mektup yazarak başvurmamı söyledi. Eğer mümkünse bana lütfen yazın. Kızılay vasıtasıyla biraz para göndermek istiyorum. Birkaç defa diğer banka ve postayla gönderdim fakat aldığını zannetmiyorum. Yapacağınız masrafları da ödemeye hazırım. Selamlar. 22 Nisan 1964. Meral Erkan, 131, Isledon Road, N.7, Islington/England"

36 Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Ertughrul, *a.g.e.*, s.s.4-6.

37 KGMA. K-4649, 1964/9-4/Kıbrıs Mektupları Dosyası.

Söz konusu bu müracaatın ardından Kıbrıs'a Yardım Komitesi adına Kızılay Derneği Genel Sekreteri Babür Ardahan imzasıyla 23 Haziran 1964 tarihinde gönderilen 17.730 sayılı cevabi yazıda "Tarihsiz mektubunuzla birlikte Kıbrıs'a gönderilmek üzere yazdığınız mektup alındı ve adresine ulaştırılmak üzere Kıbrıs'a sevk edildi. Ancak Akıncılar köyünde bulunan kardeşinize Londra'dan Lefkoşa'daki İş Bankası kanalıyla para gönderebilirsiniz."³⁸ denir.

Yurtiçinde yaşayan vatandaşların Kıbrıs'ta bulunan yakınlarıyla haberleşme konusunda müracaat ettikleri yerler arasında sadece Kızılay'ın Ankara'da bulunan merkezi değil, bütün şubeleri de bulunmaktadır. Örneğin Antalya'da yaşayan Latife Kantur da Kızılay Antalya şubesinden yardım talep etmiştir³⁹. Aynı şekilde Kızılay'a gönderilen bir başka mektup ise Kızılay Kocaeli Şubesi vasıtasıyla yerine ulaştırılmıştır⁴⁰. Kızılay vasıtasıyla haberleşme konusunda sorulan yazılı bir soruyla ilgili olarak Kızılay tarafından "Derneğimiz vasıtasıyla gönderilen bütün mektuplar Mersin'den Kıbrıs'a gıda götürün ekiplerimiz vasıtasıyla sevk edilmekte ve Lefkoşa'da Türk Cemaat Mümressilerine teslim edilmekte ve onlar tarafından dağıtım yapılmaktadır. Ancak son bir ay içinde Mersin'den 28 Şubat 1964 tarihinde bir vapur sevk edilebilmiş ve bir ay zarfında Kıbrıs'a götürülmek üzere sevk edilen mektubu bu vapurdaki ekip götürmüştür. 4 Mart 1964 tarihinde gelen mektubunuz da Kıbrıs'a hangi tarihte gemi gönderilebilirse o tarihte sevk edilebilecektir..."⁴¹ cevabı verilmiştir.

Haberleşme konusunda Kızılay'dan yardım isteyenlerden birisi de New York'ta yaşayan Ahmet Akyamaç'tır ve 20 Mart 1964 tarihinde Kızılay'a gönderdiği bir yazıyla Lefkoşa'nın Nuri Efendi Sokağı 13 numaralı adresinde yaşamakta olan babası Yakup Hasan'a ulaşmaya çalışmıştır⁴². Bu şekilde müracaatta bulunanlardan bir diğeri de Kıbrıs'ta bulunan yakınlarına eğitim amaçlı ders kitapları göndermek isteyen bir başka Türk vatandaşdır⁴³. Avukat Nermin Kayabaşı da Kızılay'a yaptığı müracaatta "Kıbrıs'tan aldığımız bir haberde Hüsvre'ın sağ ve salim, iyi vaziyette olduğu öğrenilmiştir. Bu sebeple duyacağımız sevince imkân sağladığı için son derece memnuniyet duyduğumuzu bilgilerinize rica ederim"⁴⁴ demiştir. Aynı şekilde Hüseyin Küçük de yazdığı mektupta "Kıbrıs'tan bütün küçüklerin iyi olduğu hakkında aldığımız bilgiyi sunarız. Bu suretle duyacağımız sevince imkân sağlandığı için memnuniyet duyduğumuza bilgilerinize rica ederiz"⁴⁵

38 A.g.a.

39 KGMA. Kızılay Antalya Şubesi Başkanı Dr. Refet Tuğay tarafından Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 7 Mart 1964 tarih ve 18 (10740) sayılı yazı.

40 KGMA. Kızılay Kocaeli Şubesi Başkanı Hüseyin Ege imzasıyla Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 17 Ocak 1964 tarih ve 21 (2973) sayılı yazı.

41 KGMA. Kızılay Derneği Genel Başkan Vekili Dr. Fikret Pamir imzasıyla Gülsevdi Sunat/Tarsus adresine gönderilen 9 Mart 1964 tarih ve 7595 sayılı yazı.

42 KGMA. Ahmet Akyamaç tarafından Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 20 Mart 1964 tarih ve 12295 sayılı yazı.

43 KGMA. K-4840. 1966-1967/9-4/Kıbrıs Mektupları Dosyası.

44 Nermin Kayabaşı tarafından Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 20 Ocak 1964 tarih ve 1.403 sayılı müracaat. KGMA. K-4649. 1964/9-4/Kıbrıs Mektupları Dosyası.

45 18 Ocak 1964 tarihinde İstanbul Ziraat Fakültesi Talebe Yurdu'nda kalan Hüseyin Küçük'e

haberine teşekkürlerini iletmiştir.

Aktardığımız örneklerden de anlaşıldığı üzere Kızılay vasıtasıyla yakınlarına ulaşmaya çalışan insanlar yurtiçi ve yurtdışından hep doğrudan Kızılay'a müracaat etmişlerdir. Bunlardan birisi de İngiltere'den müracaatta bulunan ve Mesut Nazım ile ailesi hakkında bilgi almaya çalışan Rosemary Konig isimli Amerikan vatandaşıdır. Söz konusu kişi müracaatında, yapılacak haberleşme sırasında doğabilecek masrafları karşılamak üzere 1 \$ da para göndermiştir⁴⁶. Bu noktada özellikle belirtilmelidir ki Kızılay, Kıbrıs'a yönelik yardım faaliyeti çerçevesinde çok hassas davranmış ve vatandaşların yardım amaçlı gönderdikleri tek bir kuruşun bile hesabını verebilecek altyapıyı her türlü dedikodudan ve kafalarda soru işaretleri oluşturmadan hazırlamıştır. Bu 1 dolarlık hesabı da bir üst yazıyla bankaya göndermekte tereddüt yaşamamıştır⁴⁷.

Kızılay tarafından çok geniş kapsamlı yardım faaliyetlerine paralel olarak posta haberleşmesi konusunda girilen ve neredeyse dünyada bir eşi daha olmayan uygulamanın istenmeyen sebeplerle sekteye uğrayabileceği endişesiyle Genelkurmay Başkanlığı tarafından yapılan istihbarat çalışması sonrasında şu uyarıda bulunulmuştur⁴⁸:

“Kıbrıs'ta akrabaları bulunanların mektuplarının Ankara Kızılay Merkezi tarafından gönderildiği ve bu mektupların müracaatta bulunan kapıcı tarafından alındığı, bunların açıkta raf altında durmakta olduğu, kapıcı veya ilgili personelin bir zaman için de olsa yerinden ayrılması halinde kapı ağzındaki bir mahalde bulunan mektupların muhaberatı takip eden ajanlar tarafından alınabileceğine dair bir haber alınmıştır. Emniyetle mahalline gönderileceği muhakkak olan bu sistemin bazı kötü niyetlilerce suiistimal edileceği de muhtemeldir...”

Bilindiği üzere özellikle 1963 sonrasında Türkiye ile Kıbrıs arasında Türk Hava Yolları tarafından düzensiz de olsa uçak seferleri yapılmaya başlanmış ve Adada çatışmalarda yaralanan Kıbrıslı Türkler acilen Türkiye'ye getirilmiştir. Düzensiz olarak ve Rum baskıları arasında yapılmaya çalışılan bu seferlerde Kıbrıs Türklerinin giyecek, yiyecek ve ilaç ihtiyaçları da karşılanmaya çalışılmıştır. Bu dönemde Kıbrıs Türklerinin özellikle Ada dışına göndermeye çalıştıkları mektuplarıyla ilgili olarak yeni alternatifler üzerinde durulmuştur. Bunun sonucu olarak Türkiye Kızılay Cemiyeti tarafından koşulsuz destek gelmiş

Kızılay Genel Başkanlığı tarafından gönderilen 1.396 sayılı yazı. KGMA. K-4649. 1964/9-4/Kıbrıs Mektupları Dosyası.

46 Kızılay Derneği Genel Başkanlığı adına Dr. Fikret Pamir imzasıyla Merkez Bankası Ankara Şubesi Müdürlüğüne gönderilen 20 Nisan 1964 tarih ve 12.300 sayılı yazı. KGMA. K-4649, 1964/9-4/Kıbrıs Kızılhaç'larla Yazışma Dosyası.

47 İngiltere Kızılhaç Teşkilatı tarafından Kızılay Genel Başkanlığına yapılan 10 Nisan 1964 tarihli ve 15.057 ve 15.058 sayılı müracaat. KGMA. K-4649, 1964/9-4/Kıbrıs Kızılhaç'larla Yazışma Dosyası.

48 Genelkurmay Başkanlığı tarafından Kızılay Genel Müdürlüğüne gönderilen Ocak 1967 tarih ve İSTH:3.382-3-67 Em./56/2 (3.382) sayılı yazı. KGMA. K-4649, 1964/9-4/Kıbrıs Mektupları Dosyası.

ve Kıbrıslı Türklere ilaç, gıda, yiyecek, çadır, battaniye ve doktor yardımında bulunan Kızılay Cemiyeti Adadaki, askeri personel ve sivil halkın Türkiye'deki yakınlarına, Türkiye'dekilerin de Adaya göndermek istedikleri mektupları alıcılarına ulaştırmaya çalışmıştır. Bu faaliyetler farklılıklar göstermekle beraber şu şekilde uygulanmıştır; (Resim IX)

1- Pulsuz olarak Lefkoşa'daki Kızılay Cemiyeti'ne teslim edilen mektuplar Kızılay görevlileri tarafından kayıt altına alınıp torbalara konduktan sonra, Adaya yardım malzemeleri getiren Türk uçakları vasıtasıyla Ankara'ya gönderilmiştir. Ankara/Yenişehir Postanesinde sadece Kıbrıs'tan gelen bu mektuplar için hizmete sokulan bölümde bu mektupların zarflarına o günkü posta ücreti karşılığı olan 50 veya 60 kuruşluk pullar yapıştırılmıştır. Daha sonra zarfların üzerine kırmızı mürekkep ile "*Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkezi*" kaşe damgası vurularak ve bu mektuplar sanki yurtiçinden gönderilmiş gibi Ankara/Yenişehir damgası ile damgalanarak alıcısına ulaştırılmıştır.

2- Aynı şekilde Türkiye'ye getirilen mektupların üzerine "*Türkiye Kızılay Cemiyeti Umumi Merkezi*" kaşesi vurulmuştur.

3- Türkiye'den Kıbrıs'a gönderilen mektuplara ise adresle beraber "*Kızılay Genel Merkezi Kıbrıs Postaları Eli İle*" yazılmış, Kızılay Genel Merkezi'nde toplanan bu mektupların üzerine kırmızı mürekkep ile "*Türkiye Kızılay Cemiyeti Umumi Merkezi*" kaşesi vurulmuş ve Kıbrıs'a getirilen bu mektuplar yine Kızılay aracılığıyla alıcılarına ulaştırılmıştır.

4- Pulsuz olarak Türkiye'de Kızılay Genel Merkezi'ne ulaştırılan mektuplar üzerine bazen pul yapıştırılmamış, sadece "*Türkiye Kızılay Cemiyeti Umumi Merkezi*" kaşesi vurularak alıcılara ulaştırılmıştır.

5- Pulsuz olarak Kızılay Genel Merkezi'nde toplanan mektuplara pul yapıştırılmamış ancak "*Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkezi*" kaşesi vurulmuştur.

6- Aynı şekilde Kızılay Genel Merkezi'ne teslim edilen mektuplar Kızılay ile ilgili herhangi bir damga vurulmadan alıcısına ulaştırılmıştır⁴⁹.

7. İskenderun Askeri Posta Uygulaması

Kızılay'ın Kıbrıs Türklerine yönelik olarak uygulamaya soktuğu ve dünya haberleşme tarihinde bir ikincisi bulunmayan posta hizmetlerinin dışında İskenderun vasıtasıyla gönderilen asker mektupları da söz konusudur. 16 Ağustos 1960 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından

49 Bütün bu mektupların Kıbrıs'ta toplanma noktası Kızılay merkezi, Türkiye'de ise Kızılay vasıtasıyla Ankara/Yenişehir postanesidir. Rumların baskı, ambargo ve kısıtlamalarına bağlı olarak Kıbrıs Türklerinin posta haberleşmesi için bulmaya çalıştıkları alternatifler arasında zaman içinde çok daha farklı yollar da bulunacaktır. Kızılay kanalıyla sağlanan haberleşme faaliyetlerinin 1964-1965 dönemiyle sınırlı olduğu yönünde bazı iddialar söz konusu olsa da Kızılay 1967 yılı sonuna kadar bu faaliyetlerine aksatmadan devam etmiştir.

garantör devlet sıfatıyla Türkiye'nin Londra ve Zürih Andlaşmalarına paralel olarak Adaya gönderdiği 650 kişilik Kıbrıs Türk Kuvvetleri Alay Komutanlığı (KTKAK)'na bağlı askeri personelin mektupları da 21 Aralık 1963 sonrasında İskenderun'da bulunan 39. Tümen Komutanlığı vasıtasıyla yapılmıştır.

Özellikle 6 aylık devreler halinde yapılan değiştirme faaliyetleri sırasında Mağusa-İskenderun arasında çalışan gemilerle İskenderun'a getirilen asker mektupları, burada üzerlerine KTKAK kaşesi vurulduktan sonra İskenderun postanesinden devlet tarafından postaya verilmek suretiyle alıcısına ulaştırılmıştır⁵⁰. 1963 sonrasında ise bu asker mektuplarının üzerine günün rayiç bedeline uygun olarak yapıştırılan posta pulu ücreti "*Rumların müdahalesi üzerine 39. Tümen Komutanlığı vasıtasıyla Türkiye'ye aktarılan Kıbrıs Alayımız mensuplarına ait 552 mektubun Türkiye'deki adreslerine ulaştırılması için yapıştırılan posta pulu tutarı 224.60 liradır...*"⁵¹ örneğinde olduğu üzere Kızılay'dan talep edilmiştir. Böylece Kıbrıs Adası'nda Rumlar tarafından uygulanan haberleşme ambargosu sadece sivilleri değil, Andlaşmalar gereği Adada bulunan KTKAK personelini de yakından etkilemiştir. Tıpkı Kızılay Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan Ankara Yenişehir uygulaması gibi burada da devreye İskenderun PTT Müdürlüğü girmiş ve nadir de olsa asker mektupları (*bunların arasında sivillere ait de mektuplar bulunmaktadır*) İskenderun PTT Şubesi kanalıyla gönderilmiştir. Kıbrıs'ta Kızılay merkezine teslim edilen ve Kızılay yardım uçakları veya gemilerle Türkiye'ye getirilen bu mektupların dışında gerek Türkiye'de gerekse farklı ülkelerde yaşayan Kıbrıs Türkleri ve Adada yakınları bulunanlar doğrudan Kızılay'a müracaat etmek suretiyle mektuplarının yakınlarına ulaştırılmasını talep etmişlerdir⁵². Bu noktada devreye Dışişleri KİPİG ve Ulaştırma Bakanlığı girmiş ve alınan müsaadenin ardından 12 Mart 1964 tarihinden beri bekletilmekte olan ve sayıları 140 civarında posta çantası Kızılay vapurlarıyla Kıbrıs'a götürülmüştür⁵³. Ulaştırma Bakanlığı;

50 Bu şekilde gönderilmiş mektuplardan biri halen Atadan Tunacı özel koleksiyonundadır. Türkiye Filateli Federasyonu Yönetim Kurulu ve İstanbul Filateli Derneği üyesi Atadan Tunacı ile 15 Ekim 2013 tarihinde İstanbul'da yapılan görüşme.

51 Kızılay İskenderun şubesi tarafından Kızılay Genel Müdürlüğüne 7 Mart 1964 tarihinde gönderilen 232 sayılı yazı. KGMA. K-4637.1964.9-4/1 Kıbrıs Gıda ve Malzeme Dosyası.

52 Bu arada daha önce Mersin'den Kıbrıs'a yiyecek ve yardım malzemesi götüren gemilerle yollanmakta olan posta maddeleri, bu postaların Lefkoşa'nın Türk kesimindeki posta merkezine teslim edilemeyerek geri getirilmesi üzerine alınan bir kararla, yardım gemileriyle değil Kızılay gemileriyle gönderilmeye başlanmıştır. Ayrıca Kıbrıs'a gönderilen mektupları muhafaza eden posta çantaları Mersin'den yiyecek ve yardım malzemesi taşıyan Kızılay gemileriyle yollanmakta olmasına rağmen, daha sonra bu posta gönderilerinin Lefkoşa'nın Türk kesimindeki posta merkezine teslim edilmeyerek geri getirildiği tespit edilmiştir. Daha sonraki süreçte, Kızılay Genel Merkezi tarafından bu hususta verilmiş talimat bulunmadığı gerekçe gösterilerek Kızılay tarafından Kıbrıs'a götürülecek mektupların Mersin Kızılay şubesi tarafından da kabul edilmediği ortaya çıkmıştır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. PTT İşletme Genel Müdürlüğü tarafından Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 27 Eylül 1965 tarih ve 12981 (32958) sayılı yazı. KGMA. K-4643,1965-1966/9-4 Kıbrıs Umumi 1-4. Bölüm Dosyası.

53 Kıbrıslı Türkler Kızılay uygulamasının dışında, Kıbrıs'taki Barış Gücü'ne bağlı askerler vasıtasıyla da posta ulaşımını sağlamaya çalışmışlardır. Ayrıca Kızılhaç, Episkopi ve

BM aracılığıyla Lefkoşa ve Lefke'deki Kıbrıs Türklerinin posta hizmetlerinden faydalanmaları yolunda bir anlaşmaya varıldığını, Rum kesiminde bulunan Posta Genel Müdürlüğü'nden Türklere ait mektupları her gün almak, dağıtmak ve aynı şekilde sevk edilecek mektupları Rum posta idaresine teslim etmek üzere Lefkoşa için 2 ve Lefke için de 1 posta görevlisi tayin edildiğini; pul, para ve resmi evrak gibi eşyaların karşılıklı devir tesliminden sonra 20 Ekim 1966 tarihinden itibaren Adada normal posta faaliyetlerinin başlayacağını Kızılay Genel Müdürlüğü'ne bildirmiştir⁵⁴.

Kızılay tarafından uygulanan ve günümüzde Kızılay Postası olarak adlandırılan bu posta haberleşmesi için Dışişleri Bakanlığı da devreye girmiştir. Bu kapsamda, 966 Kasım ayı itibarıyla Kızılay yardım gemileriyle Kıbrıs'a gönderilmek üzere Mersin'de bekleyen yaklaşık 300 kadar posta çantasından ancak belli bir miktarının Kızılay gemisine alınabileceği ve Adaya götürülebileceği yönünde mahalli posta yetkilileri tarafından bir uyarıda bulunulduğu belirtilmiştir⁵⁵. Yapılan engelleme ve söz konusu bu mektupların Kızılay aracılığıyla gönderilmemesi yönündeki girişimlere mazeret olarak ortaya sürülen düşünce ise Kıbrıs'ta BM Barış Gücü vasıtasıyla Lefkoşa ve Lefke bölgelerinde yaşayan Kıbrıs Türklerinin genel posta hizmetlerinden istifade edebilmeleri konusunda bir anlaşmaya varılmış olması gösterilmiştir. Ayrıca, Dışişleri Bakanlığı tarafından "*uzun süreden beri beklemekte olan mektupların muhataplarına ulaştırılması hususunda mevcut olan imkânsızlığın böylece bertaraf edilmiş bulunması muvacehesinde mektup çantalarının tamamının Kızılay yardım gemisi ile Kıbrıs'a gönderilmesi imkânlarının araştırılması*"⁵⁶ da istenmiştir⁵⁷. Birinci

Akrotiri İngiliz askeri üsleri ve diplomatik kuryeler de posta haberleşmesi için istifade edilen yollar arasındadır. PTT İşletme Genel Müdürlüğü tarafından Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 27 Eylül 1965 tarih ve 12981 (32958) sayılı yazı. KGMA. K-4643,1965-1966/9-4 Kıbrıs Umumi 1-4. Bölüm Dosyası.

54 Bu kararın ardından Kıbrıs Türklerine mektuplarını ulaştırmak üzere hazırlanmış olan Kızılay'a ait toplam 180 civarındaki posta torbası da Bakanlık tarafından teslim alınmıştır. Bu dönemde Kızılay Genel Merkezi tarafından Ankara'daki merkezde toplanan ve Kızılay yardım gemileri ve özel kuryelerle adaya gönderilen bütün mektupların üzerine 130 kuruş değerinde posta pulu yapıştırılmıştır. Kıbrıs'tan yukarıda ayrıntılı olarak aktarıldığı üzere Kızılay vasıtasıyla Türkiye'ye getirilen ve Ankara Yenişehir Postanesi'nde bu gönderilerle ilgili olarak ayrılmış bulunan bölümden, Türkiye'nin değişik noktalarındaki adreslere gönderilen mektuplara da Kızılay Genel Müdürlüğü tarafından 50 kuruş değerinde normal yurtiçi posta pulu yapıştırılmıştır.

55 Dışişleri Bakanlığı Kıbrıs Dairesi Genel Müdürlüğü tarafından Kızılay Kıbrıs'a Yardım Komitesi Başkanlığına gönderilen 14 Kasım 1966 tarih ve 740.019-6.079 (41.103/824) sayılı yazı. KGMA. 4646/9-4, Kıbrıs'a 18. Parti Yardım Dosyası.

56 A.g.a.

57 Konuyla ilgili olarak Dışişleri Bakanlığı tarafından Ulaştırma Bakanlığına gönderilen yazıda, Kıbrıs'ta ahiren BM aracılığıyla Lefkoşa ve Lefke'deki Türk cemaatinin posta hizmetlerinden yararlanmaları konusunda bir anlaşmaya varılmıştır. Buna göre her iki mahaldeki Türk kesimi sakinlerine ait mektupları Rum kesiminde bulunan Posta Genel Müdürlüğü'nden her gün alarak dağıtmak ve aynı şekilde sevk edilecek mektupları Rum posta idaresine tevdi etmek üzere Lefkoşa için 2 ve Lefke için de 1 Türk posta acentesi tayin edilmiştir. Lefkoşa Türk kesimi için vazifelendirilen posta acenteleri mevcut pul, para, resmi evrak vs. eşyaların karşılıklı olarak devir ve tesliminden sonra 20 Ekim'den itibaren

maddede maruz anlaşma muvacehesinde Kıbrıslı Türkler için bakanlıklarınca kabul edilen ve sayılarının 180'e yükseldiği anlaşılan mektup çantalarının muhtevasının muhataplarına ulaştırılması konusunda uzun zamandan beri mevcut olan imkânsızlık böylece bertaraf edilmiştir. Bu durumda mektup çantalarının "10 Kasım'da hareket edecek olan Kızılay yardım gemisi ile Kıbrıs'a ulaştırılmasını teminen Kızılay Derneği ile birlikte gereken tedbirlere tevessül edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir"⁵⁸ denilmiştir.

8. Sosyal Yardım Pulları ve Rum Ambargosu 1970-1973

Yukarıda da belirttiğimiz üzere Rumların, EOKA'nın direktifleri ve Megali İdea çerçevesinde başlattıkları Adadaki Türkleri imhaya yönelik faaliyetleri dayanılmaz boyutlara ulaşarak devam ederken, en doğal insan haklarından birisi olarak kabul edilen haberleşme hürriyeti de ortadan kaldırılmıştır. 21 Aralık 1963 sonrasında Kıbrıslı Türkler üzerinde uygulanan baskı ve ambargolar sonrasında Türklerin yaşadıkları bölgelere demir ve demirden araç ve gereçler, çelik ve çelik ürünleri, kereste ve kereste çivisi, taş, kum ve çakıl, tel, kamuflaj ağı, kablo, tel kesiciler, mayın arayıcıları, patlayıcı maddeler, telsiz, radyo, telefon, saçma, TNT, dinamit, kükürt, çelik, yün, amonyum nitrat, akaryakıt, oto yedek parçaları, oto yedek lastiği, akü, batarya çeşitleri, dikenli tel, ölçüm aletleri, yangın söndürücüsü, torba, çizme, çivi, deri, lastik ökçe, haki kumaş, eldiven, deri ceket, çorap, palto ve yağmurluk, yünlü maddeler, kömür, termos, plastik boru girişi yasaklanmıştır. Rumların ambargo uyguladıkları bir başka alan ise haberleşmeyle ilgilidir ve bunun sonucu olarak Kıbrıs Türklerinin sadece Ada dışıyla değil, Ada içinde farklı bölgelerle haberleşmeleri de imkânsız hale gelmiştir. Çaresizlik içinde yeni yollar bulmaya çalışan Kıbrıs Türklerinin 1970 yılının ilk aylarında uygulamaya soktukları yeni yöntem ise "Sosyal Yardım Pulu" adı verilen pulların kullanıma girmesidir. Desenleri Türk Maarif Müdürlüğü Resim Müfettişi Fikri Direkoğlu tarafından hazırlanan ve Halkın Sesi matbaasında 100'lük tabakalar halinde basılan bu pul serisi iki ayrı puldan oluşmaktadır. 5 Mils ve 15 Mils değerinde olmak üzere hazırlanan pulların tirajları ise 5 Mils değerindeki pul 500.000 ve 15 Mils değerindeki pul da 200.000 şeklindedir⁵⁹. Pulların fiyatı ise 5 Mils değerinde

normal görevine başlamış bulunmaktadır. Lefke acentesi de yakında görevine başlayacaktır. Koli ve para havaleleri ile ilgili posta ulaştırması konularında da keza BM'nin aracılığıyla Rum yönetimi ile bir anlaşmaya varılmaya çalışılmaktadır.

58 Dışişleri Bakanlığı Kıbrıs Dairesi Genel Müdürlüğü tarafından Ulaştırma Bakanlığına gönderilen "Çok Acele" ibareli yazı. KGMA. 4646/9-4, Kıbrıs'a 18. Parti Yardım Dosyası.

59 Yabancı filatelistler ve araştırmacılar tarafından "Muhasara Pulları" olarak adlandırılan pullar, 3 Nisan 1970 tarihinden itibaren posta haberleşmesinde kullanılmaya başlanmıştır. Öte yandan söz konusu pullar anormal şartlarda hazırlanmış, anormal bir dönemin sıkıntılarını gidermeye yönelik olduğundan klasik manada postada kullanılan normal pullardan bazı farklılıklar göstermektedir. Rum kuşatması altındaki Türk bölgelerinde ve Rumlardan habersiz olarak kullanılmaya başlanılan pulların üzerinde fiyatını gösteren bir rakam söz konusu değildir. Türkiye'de yardım amaçlı olarak Kızılay, Çocuk Esirgeme

olan pulun sağ üst köşesinde bulunan ve 5 yapraktan oluşan yonca sayesinde anlaşılmaktadır. 15 Mills değerinde olan pulun sol üst, sağ üst ve sol köşesinde ise 5 yapraklı toplam üç tane yonca bulunmaktadır. Rumların kamuoyunu yanıltmaya yönelik girişimlerinin önüne için titizlikle hazırlanan pullar, sanki gerçekten sosyal yardım amaçlı olarak hazırlanmış gibi piyasaya sürülmüştür⁶⁰. (Resim X)

Bu pulların iptali düz veya zigzaglı metal çizgi şeklinde bir damga vasıtasıyla yapılmış, tarih damgası ise pulların üzerine değil zarfın boş bir yerine vurulmuştur. 8 Kasım 1973 tarihinde Türkçe tarih damgaları kullanılıncaya kadar, Kıbrıs Cumhuriyeti döneminden kalma İngilizce damgalar tarih damgası olarak kullanılmıştır. Bu pullar Ada içerisinde, Kıbrıslı Türkler tarafından damga pulu olarak da kullanılmıştır. Adadaki Türk belediyeler tarafından verilmekte olan ruhsat gibi bazı belgelerle resmi farklı işlerde de söz konusu bu pulların kullanıldıkları görülmektedir. Söz konusu pulların Lefkoşa, Mağusa, Larnaka, Lefke, Limasol ve Baf'ta kullanılması sırasında zarfların üzerine vurulan metal zigzag damgalarda bazı farklılıklar söz konusudur. Buna göre Lefkoşa'da Nicosia damgasının yanında "*cetvel çizgi*" ve "*dişli cetvel çizgi*" kullanılmıştır. Siyah renkte olan bu iki çizgi 7 Kasım 1973 tarihine kadar devam etmiştir⁶¹. Lefkoşa'da ayrıca taahhüt uygulaması da yapılmıştır. Mağusa Türk Postanesi'nde ise İngilizce "*Famagusta Town*" damgası yanında "*siyah cetvel çizgi*" uygulaması da söz konusudur. 7 Kasım 1973 tarihine kadar devam eden bu uygulamadan sonra 9 Kasım 1973 tarihinde Mağusa 1⁶² tarih damgası uygulamaya geçmiştir. Lefkoşa ve Mağusa'da böylece İngilizce Nicosia Town ve Famagusta Town taahhüt etiketleri kullanılmıştır. Lefke'de 7 Kasım 1973 tarihine kadar devam eden uygulama sırasında "*siyah cetvel çizgi*" vurulmuştur. Aynı şekilde Larnaka'da da 7 Kasım 1973 tarihine kadar "*cetvel çizgi*" uygulaması söz konusudur. Larnaka'da çok nadir de olsa "*mavi renkli çizgi*" uygulaması bulunmaktadır. Limasol'da "*siyah renkli dişli cetvel çizgi*" 8 Kasım 1973 tarihine kadar devam etmiştir. Baf kasabasında da 8 Kasım 1973 tarihine kadar yapılan uygulamada mavi ve siyah renkli "*dişli cetvel çizgi*" uygulaması söz konusudur. Bazı köylerde

Kurumu, Türk Hava Kurumu tarafından çıkartılan pullarda olduğu üzere Sosyal Yardım pulları üzerinde herhangi bir devletin ismi yazmamaktadır. Bunun yerine pulların üzerinde "*Türk Cemaat Meclisi*" ibaresi yer almıştır.

60 Kamuoyuna verilen bilgiye göre ise pulların basılmasının asıl gayesi sosyal yardıma muhtaç insanlar için yapılacak olan düşkünler evi inşaatına mali destek sağlamaktır. Sosyal Yardım Pulu olarak adlandırılan iki pulluk serinin üzerinde yapılması planlanan düşkünler evinin resmiyle tekerlekli sandalyede yaşlı bir insan figürü bulunmaktadır. Böylece Rumların dikkatini ve tepkisini çekmeden basılan bu pullardan elde edilecek gelirle yardıma muhtaç kimselere, hastalara, evsiz barksız insanlara, göçmenlere ve ayrıca yapılması planlanan öksüzler yurduna mali kaynak aktarılacağı bildirilir. Mektup zarflarının üzerine bu pullar yapıştırılmış olmasına rağmen kullanılan posta damgaları İngiliz döneminden kalma İngilizce damgalardır.

61 Çomunoğlu, vd., a.g.e., s.74.

62 Mağusa 1 damgası sadece normal posta gönderileri, Mağusa 2 damgası ise taahhütlü, sigortalı ve kayıtlı posta gönderileri için kullanılan posta damgalarıdır.

ise köy mührü pulun veya pulların yanına vurulmuş, mektup merkez postaneye geldiğinde ise o posta merkezinin damgası ile damgalanmıştır⁶³.

9. 1973 ve Beş Günlük Posta Uygulaması

Cumhuriyetin 50. yılı münasebetiyle 29 Ekim 1973 tarihinde 7 puldan oluşan "50. Yıl Serisi" Kıbrıs Türk toplumunun Sosyal Yardım Pulu sonrasında ilk resmi pul serisi olarak piyasaya sürülmüştür. Üzerinde "Kıbrıs Türk Yönetimi, 1923-1973 Milletçe Kutluluyoruz"⁶⁴ ibarelerinin bulunduğu ilk gün zarfları da aynı gün piyasaya sürülmüştür. İlk gün zarfları iki farklı damga ile hazırlandığından koleksiyoncular tarafından özellikle büyük ebatlı damga ile hazırlanmış olanı çok rağbet görmektedir. Kıbrıs posta tarihi koleksiyonlarının nadir parçalarından birisi olup, katalog değerinin de üzerinde bir fiyatla alıcı bulabilmektedir. Bu dönemde 7 puldan oluşan 50. Yıl serisinin de tedavüle çıkmasıyla beraber daha önce İngilizce olan posta damgalarının Türkçeleştirilmesi yoluna gidilmiş ve Türkiye'de Türkçe yeni posta damgaları hazırlanmıştır. Ancak bu damgaların belirlenen zamanda Kıbrıs'a ulaşamaması üzerine 1 Kasım, 4 Kasım, 5 Kasım, 6 Kasım ve 7 Kasım 1973 tarihlerinde ve toplam sadece 5 gün için 50. Yıl serisinin pulları Sosyal Yardım pullarında olduğu üzere metal çubuk damgayla iptal edilmiştir. Kıbrıs Cumhuriyeti damgaları da zarfın boş bir yerine vurulmuştur. **(Resim XI)** Bu nadir posta uygulamasının şu ana kadar bilinen örnekleri sadece Lefkoşa ve Mağusa posta merkezlerine ait olanlardır. Bu iki merkez dışında bu şekilde bir uygulama söz konusu değildir. Kıbrıs Türk posta tarihi ile ilgili koleksiyonlarda ender olarak bulunan filatelik malzemelerden birisi de bu şekilde gönderilmiş mektuplardır. Bu geçiş döneminin ilginç özelliklerinden bir diğeri ise Kıbrıs Cumhuriyeti döneminden kalan taahhüt etiketleri ile Türkçe posta damgalarının Kıbrıs Türk Yönetimi pulları üzerinde uygulanmış olmasıdır. Böylece Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında Türk bölgesinde kalan Omorfo, Lefkonuk, Girne, Lapta, Trikomo, Yenişehir/Lefkoşa ve Değirmenlik ile Mağusa'da açılan postanelerde Türkçe damgalar kullanılmaya başlamasına rağmen özellikle taahhüt etiketleri hazırlanmadığından, aynı mektup zarfı üzerinde İngiliz dönemi, Kıbrıs Cumhuriyeti dönemi ve Kıbrıs Türk Yönetimine ait farklı izler görmek mümkün olmuştur.

63 Bazı köylerde ise pullar doğrudan o köyün köy damgası ile damgalanmaktadır. 1972 yılının Aralık ayının son haftasında Mağusa postanesinin posta torbalarını karıştırması ve Sosyal Yardım pulları ile postadan geçmiş adi ve taahhütlü mektupları Mağusa'nın Rum tarafında bulunan Maraş bölgesine göndermesiyle Maraş Postanesi Müdürü Stylianides durumu derhal fark eder ve Rum Posta Genel Müdürlüğüne olup bitenleri aktarmakta da gecikmez. Bunun sonucu olarak da Sosyal Yardım pullarının posta haberleşmesinde kullanımı sona erer. Rum Posta Genel Müdürü bu pulların posta haberleşmesinde kullanıldığını haber alır almaz Mağusa Posta Müdürü Mehmet Demirel'den bu uygulamanın derhal durdurulmasını, aksi takdirde Mağusa'nın Türk bölgesi de dâhil olmak üzere 33 Türk köyünün dış dünya ile bağlantısını derhal keseceği tehdidinde bulunmuştur.

64 Cumhuriyetin 50. Yılı nedeniyle çıkartılan 7 pulluk seriye ilgili bu ilk gün zarfı üzerindeki "Kutluluyoruz" ifadesi bugün yanlışmış gibi görünse de doğru bir ifadedir ve fiil yakın bir döneme kadar özellikle resmi yazışmalarda "Kutlulamak" olarak kullanılmıştır.

10. 20 Temmuz 1974

Bilindiği üzere, Kıbrıs'ta önce EOKA daha sonra da EOKA-B'yi kuran ve yüzlerce insanı katleden Grivas'ı destekleyen Yunan Cuntası, EOKA-B'ye Makarios'a karşı harekete geçilmesi emrini vermiştir. Bunun üzerine askerlik kısaltılmış ve bir temizlik hareketi başlatılmıştır. Yunanistan darbeyi organize etmek üzere 14 Temmuz 1974 tarihinde Tuğgeneral Mihail Georgitsiz komutasında bir grup subayı Lefkoşa'ya göndermiştir⁶⁵. Makarios'un milis ve polis teşkilatında aldığı tedbirler üzerine darbenin gündüz yapılması kararlaştırılmış⁶⁶ ve Afrodit-3 Harekâtı, 15 Temmuz 1974 saat 08.00'de "*Makarios Hastaneye Girdi*" mesajıyla başlatılmıştır. Darbe gerçekleşmiş ve Makarios'un kaçtığı Baf hariç bütün bölgeler Sampson'un adamlarınca kontrol altına alınmıştır. Makarios'u ortadan kaldırmak ve "*Kasap*"⁶⁷ olarak anılan Nikos Sampson'u "*Kukla Başkan*"⁶⁸ yapmak için başlatılan hareketin asıl hedefi ise Enosis'e yönelik olarak Makarios'tan kurtulup Adanın Yunanistan'a bağlanmasını sağlamak ve Adada yaşayan Türkleri yok etmektir.

21 Aralık 1963 tarihinde Akritas Planı çerçevesinde Kıbrıslı Türkleri topyekûn yok etmek ve Adayı Yunanistan'a bağlamak için harekete geçen Rumlar, aynı girişimi 15 Temmuz 1974 günü bir kere daha tekrarlamışlardır. Her iki girişimin de ortak noktası esasında Türklerin Ada sathundan temizlenmesine yönelik olmalarıdır. Aynı gün Yunanistan, Türkiye tarafından resmen uyarılmış ve ültimatom verilmiştir. Hemen akabinde, Türk Hükümeti İngiltere'ye de Garanti Anlaşması'nın işbirliği yapılarak uygulanması için bir nota vermiştir⁶⁹. Başbakan Bülent Ecevit, 17 Temmuz'da Londra'da İngiltere Başbakanı Harold Wilson ve Dışişleri Bakanı James Callaghan ile görüşmüş fakat Garantörlük Anlaşması'na bağlı olarak müdahale ve ortak harekât konusunda İngilizler son derece isteksiz davranmışlardır⁷⁰. Yunanistan'ın umursamaz ve isteksiz davranışları sonucunda da Garanti Anlaşması'na göre Türkiye'ye müdahale hakkı doğmuş⁷¹ ve harekât 20 Temmuz 1974 günü Girne'nin Pladini Plajı'nda başlatılmıştır⁷². Bu arada harekâtın başlamasıyla beraber mukavemet göstermeyen, elindeki silahını teslim eden Rum ve Yunanların koruma altına alınacağı ve kendilerine zarar verilmeyeceği yönünde bildirimler hazırlanmış ve Türkçe-Rumca hazırlanan bu duyurular bütün cadde ve sokaklara asılmıştır⁷³. Türkiye Cumhuriyeti PTT Genel Müdürlüğü de 20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış

65 Pierre Oberling, *Kıbrıs Faciası*, Ankara, 1990, s.16.

66 Samtay Vakfı, *Özgürlük ve Barış 27 Yaşında*, Gazi Mağusa, 2001, s.91.

67 *New York Times*, 15 ve 20 Temmuz 1974. Ali Fikret Atun, *Yunan Karakterinin Anatomisi*, Lefkoşa, 1996, s.36.

68 Oberling, a.g.e., s.17.

69 K. Rüstem and Brother, *North Cyprus Almanack*, Londra, 1987, s.16.

70 Halil Fikret Alasya, *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti*, Ankara, 1987, s.43.

71 Sevinç Toluner, *Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Milletlerarası Hukuk*, İstanbul, 1977, s.316.

72 Özkan Konca, "Dünden Bugüne Kıbrıs", *Güvenlik Kuvvetleri Dergisi*, S.25, 1995, s.7.

73 KTMA, Kıbrıs Barış Harekâtı Dosyası.

Harekâtı anısına 26 Ağustos 1974 tarihinde özel pul ve özel bir damga uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu dönemden sonra Rumların gerek Kıbrıs Türkleri, KTKD ve KKTC gerekse Türkiye aleyhindeki propagandalarının en yoğun yaşanacağı dönem başlamıştır.

11. Türkçe Tarih Uygulaması ve Mersin 10 Turkey

Yukarıda da genel ve soyut olarak belirttiğimiz üzere, 15 Temmuz 1974 tarihinde Nikos Sampson idaresindeki EOKA-B taraftarlarının Makarios'u devirmek ve Adayı Megali İdea çerçevesinde Yunanistan'a bağlamak amacıyla giriştikleri kanlı darbe sonrasında gerçekleştirilen harekâtla, Ada fiili olarak ikiye ayrılmıştır. Bu dönemde Türk tarafında kalan bölge içerisinde daha önce Kıbrıs Cumhuriyeti döneminden kalma posta damgalarının uygulanmasına son verilmiştir. Esasında Kıbrıs Türk posta tarihi ile ilgili yapılacak bir araştırma veya Kıbrıs Türk postalarıyla ilgili bir koleksiyon aynı zamanda Kıbrıs Türklerinin Adada Rumların bitmek bilmez Megali İdea ve Enosis saplantıları karşısında nasıl yaşama mücadelesi verdiklerinin bir göstergesidir. Bugün bile Rumlar ve Yunanlar tarafından daha 1974 yılında başlatılan posta ve haberleşme ambargosu yüzünden KKTC'ye doğrudan mektup gönderilmesi mümkün değildir. KTFD döneminde Ada dışına Türkler tarafından gönderilen mektupları kanundışı olarak niteleyen ve Kıbrıs Türk pullarının üzerini karalamak suretiyle posta haberleşmesini engelleyen Rumlar ve Yunanlılar, Ada dışından Kıbrıs'taki Türklere gönderilen mektuplara da engel olmuşlardır. Bu duruma bir çözüm bulmak amacıyla Türkiye de dâhil olmak üzere Kıbrıs'a dünyanın herhangi bir yerinden gönderilecek mektuplara adrese ilaveten **"Mersin - 10 Turkey"** kodu eklenmiştir. Böylece esasında Kıbrıs'a gönderilen bütün mektuplar önce Mersin'de toplanmış ve buradan Adaya gönderilmiştir⁷⁴.

27 Temmuz 1974 tarihinden itibaren ise Türkçe posta damgaları Ada sathında kullanılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda; 27 Temmuz 1974 - Girne, 9 Aralık 1974 - Trikomo, 28 Şubat 1976'ya kadar Trikomo, 1 Mart 1976 tarihinden itibaren Trikomo yerine İskele, 9 Aralık 1974 - Omorfo, 28 Şubat 1976'ya kadar Omorfo, 1 Mart 1976 - Güzelyurt, 16 Aralık 1974 - Değirmenlik, 27 Ocak 1975 - Lefkonuk, 28 Şubat 1976'ya kadar Lefkonuk, 1 Mart 1976 - Geçitkale, 3 Mart 1975 - Lapta ve 3 Şubat 1975 sonrası Yenişehir-Lefkoşa damga uygulaması söz konusudur.

Özellikle KTFD'nin kurulmasının ardından UPU'nun Rumlar ve Yunanlar lehine karar vermesiyle KTKD ve bugün de KKTC yasadışı ve yok

74 Alınan bu tedbirle mektupların kaybolması veya Rumlar tarafından engellenmesinin de önüne geçilmiş olur. Bu uygulama bugün itibarıyla hala devam etmektedir. Bütün bunlara rağmen Rum ve Yunan posta görevlilerinin çalıştığı yurtdışındaki postanelerde (ve mektupların yanlışlıkla Rum tarafına gitmesi halinde) bu adreslerdeki Mersin-10 Turkey kod numarası da boyanarak karalanmakta ve ancak ondan sonra mektup alıcısına verilmektedir.

kabul edilmiştir. Kıbrıs Türkleri tarafından özellikle İngiltere, ABD, Avustralya, Kanada gibi Rumların ve Yunanların da yoğun olarak yaşadıkları yerlere gönderilen mektupların üzerindeki KTKD veya KKTC pulları üzerleri boyayla kapatılmak suretiyle imha edilmiştir⁷⁵. Yurtdışından Mersin - 10 Turkey kod numarası yazılmadan KTKD veya KKTC'ye gönderilen mektuplar da Güney Kıbrıs Rum Yönetimi posta idaresinin eline geçtiğinden bu mektuplar da ya imha edilerek alıcısına teslim edilmemiş ya da pulların üzeri boyanıp karalanmıştır. Zarf konusunda ise özellikle resmi daireler çok büyük sıkıntı çekmişlerdir. Pek çok devlet dairesi uzun süre kendilerine gönderilen zarfların arka yüzlerine yeni adres yazmak suretiyle, tekrar kullanmışlardır⁷⁶.

12. Kızılhaç Mesaj Formları

Daha öncede belirttiğimiz üzere Rumların, 18. UPU konferansında KDFD aleyhine bir karar çıkartması üzerine kullanılmasına son verilen bu mesaj formları, Kızılhaç teşkilatının haberleşmeyi Adada devamlı kılmak amacıyla 15 Temmuz 1974 sonrasında uygulamaya başladığı uluslararası bir faaliyettir. 15 Temmuz 1974 tarihinde Nikos Sampson darbesi sonrasında Adadaki oldubittiye müdahale eden Türk Silahlı Kuvvetleri Megali İdea düşüncesine de bir set çekmiştir. Karışıklıkların devam ettiği bu dönemde posta faaliyetleri durma noktasına gelmiş ve Adanın dört bir yanına dağılan sivil Türkler ve Rumların kendi aileleri ve yakınlarıyla haberleşmesi de durmuştur. Bu karışıklığı önlemek ve haberleşme konusunda sıkıntıları gidermek üzere Kızılhaç devreye girmiş ve mesaj formu adı verilen formlar vasıtasıyla haberleşme sağlanmıştır. Özellikle savaşın başladığı 15 Temmuz 1974 ile savaşın devam ettiği dönem içerisinde kullanılan mesaj formları nadir filatelik materyallerdendir. Önceleri İngilizce, Almanca ve Fransızca olarak hazırlanan formlar daha sonra Rumca, Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmıştır⁷⁷. (Resim XIII) Rumlarla anlaşmazlıkların

⁷⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. supra dipnot 17.

⁷⁶ Örneğin Güzelyurt'taki nüfus idaresinden Lefkoşa'ya gönderilen Güzelyurt damgalı resmi bir zarf daha sonra Lefkoşa damgası vurularak Girne'ye gönderilmiştir. Böylece bu dönemde bazı resmi zarflarda iki farklı merkezin posta damgası görülmüştür. Bu dönemde ayrıca üzerinde Türkçe ve Rumca olarak "*Kıbrıs Cumhuriyeti*" yazılı resmi zarflar da kullanılmıştır. Bu zarfların bir başka özelliği ise üzerlerinde aynı şekilde Türkçe ve Rumca olarak "*Posta Ücretinden muaftır.*" ifadesinin yer almasıdır. Özellikle 1973 sonrasında Türkçe posta damgalarının kullanılmaya başlamasından sonra bazı devlet daireleri tarafından "*Türk Yönetimi*" yazılı etiketler hazırlanmış ve zarflara yapıştırılmıştır. Böylece Rumlar ve İngilizlerin posta haberleşmesi üzerindeki varlığı da ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Bu arada daha önce Türk Cemaat Meclisi tarafından bastırılan resmi pullar da aynı şekilde normal posta haberleşmesinde kullanılmıştır. Bu şekilde Türk Cemaat Meclisi pulları yapıştırılan zarflar köy muhtarının damgası ile damgalanmıştır.

⁷⁷ Mesaj formunun ön yüzüne gönderenin baba adı, sokak, şehir veya köy adı ile kaza/bölge adı yazılır. Ayrıca alıcının baba adı, adı, sokak adı, sokak, şehir veya köy adını içeren bilgiler yazılmaktadır. Formun arka yüzünde ise alıcının göndericiye yazdığı bilgilerin bulunduğu bölüm bulunmaktadır. Mesaj formuna ancak 25 kelimeyi geçmeyecek şekilde ve sadece aile haberleri ile ilgili bilgiler yazılabilmektedir. Daha sonraki dönemde 25 kelimelik kısıtlama 12 kelimeye düşürülür. Böylece 25 kelimeyi geçmeyecek şekilde mesajını yazan kişi bunu

sürmesi üzerine ise Türk Posta İdaresi, Lefkoşa'da bulunan Kızılhaç bürosunu kapattıklarını, Kuzey Kıbrıs'ın özellikle Karpaz bölgesinde yaşayan Rumların Güney Kıbrıs'ta bulunan yakınlarına mektuplarını Kıbrıs Türk pulları kullanmak suretiyle gönderebileceklerini açıklamıştır.

13. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı Sonrası Rum Propagandası

Gayri Nizami Harp sadece askeri hedeflere yönelik değil, siyasi, sosyal ve ekonomik hayata yönelik olarak da icra edildiğinden⁷⁸ Kıbrıs Rum ve Yunan Posta İdaresi özellikle bu noktada üzerlerine düşen görevi en iyi şekilde yapmaya gayret göstermişlerdir. Bir tür pasif direniş olarak da adlandırılabilir bu faaliyet sırasında hedef kitlenin ulusal irade, egemenlik arzusu, milli ve dini günlerle aidiyet duygusu köreltilmeye çalışılmış, toplum bezginliğe itilmiş, kamuoyu önünde yanlış yapıldığı, suç işlendiği intibası verilmiş ve hasmın mukavemet gücü kırılmaya çalışılmıştır⁷⁹.

20 Temmuz 1974 sonrasında Adanın fiilen ikiye ayrılmasının ardından Rum Posta İdaresi ve Yunanistan Posta İdaresi bir yandan Adada oluşan bu yeni durumu protesto etmek, bir yandan da bilgi kirliliği yaratmak amacıyla farklı posta damgaları, kaşeler, pullar ve kart-maksimumlar⁸⁰ çıkartmaya başlamışlardır. Bunların tamamı "20 Temmuz" veya "8 Mart Dünya Kadınlar Günü" gibi özel günlerde piyasaya sürülmüş ve özellikle Ada dışına gönderilen postada kullanılmıştır. 1974'den bu yana Rum Posta İdaresi ayrıca bütün matbu evrak ve posta gönderilerinin üzerine vurulması zorunlu olan Göçmenler Fonu yararına 3 puldan oluşan bir seri de bastırılmıştır. "Öksüz bir Rum çocuk", "öksüz ve yetim kalmış dikenli teller arasında bir Rum çocuk" ve "annesinin kucağında çaresiz ağlayan bir Rum çocuk"u gösteren bu pullar halen kullanımdadır. Ulusal bağımsızlık kazanma, baskı veya bir düşman gücünden kurtulma, ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak, düşman olarak algılanan bir grup, toplum veya devletin moral-motivasyon düzeyini alacağı etmek ve dini söylemlerde bulunmak⁸¹ gibi amaçlarla yürütülen bu kara propaganda çeşidinde en önemli silah ise ulusal/uluslararası kamuoyu olmuştur. Doğaldır ki özellikle konuyla

BM görevlisine teslim eder. BM yetkilileri tarafından alıcısına ulaştırılan mesaj formunun arka yüzüne de alıcı tarafından bir mesaj yazılır ve böylece mesaj formu gönderen kişiye geri gelir. Özellikle Rum tarafında kalan Limasol esir kampındaki Türk esirlerle Rum bölgesinden kurtulma imkânı bulamayan diğer Türkler kısıtlı imkânlarla da olsa bu mesaj formlarından istifade ederler. Alıcının bulunamaması durumunda mesaj formu Kızılhaç tarafından göndericiye iade edilir.

78 Cihat Akyol, *Gayri Nizami Kuvvetlere Karşı Harekat*, Harp Akademileri Komutanlığı Yay., İstanbul, 1972, s.17.

79 *A.g.e.*, s.19.

80 Söz konusu bu kartlar özel bir olayla ilgili olarak çıkartılan pulun kartpostala basılmış halidir. Aynı resmi taşıyan pulun bu kartların üzerine yapıştırılması ve özel damgayla damgalanması sonrasında kart-maksimum tamamlanmış olur.

81 *Department of the Army Field Manual*, FM-31-15; *Operations Against Irregular Forces*, *Department of the Navy*, Washington DC, 1961, s.4.

ilgisi olmayan ve bilgisi de bulunmayan toplumlar olup bitenlerden çok kolay etkileneceklerdir. Askeri ve siyasi stratejinin bir parçası olarak ve silah kullanılmadan “askersiz savaş stratejisi”⁸² bağlamında yürütülen bu çalışmalar bağlamında Rumlar tarafından Ada dışına gönderilen mektuplar üzerine vurulan “Kıbrıs Türkleri”, “Barış Harekâtı” ve “Türkiye” aleyhtarı özel damgalar arasında şunlar da bulunmaktadır;

1- “Help the People of Cyprus.220.000 Refugees are Homeless” (220.000 Kıbrıslıya yardım edin. 220.00 Mülteci Evsizdir) 1 Ekim 1974 tarihli kaşeli zarf. Bu propaganda kaşesi her yıl tekrarlanmıştır.

2- “Don’t Forget Cyprus”: (Kıbrıs’ı Unutmayın) Bu özel zarfta Adanın kuzeyi kanlar içinde betimlenmektedir.

3- 18 Mart 1983 tarihinde Atina’da kullanılan dikdörtgen içinde “Remember Cyprus” (Kıbrıs’ı Unutmayın) kaşesi.

4- “Akhn Forest Refugee Camp” (Akhn Ormanı Mülteci Kampı) damgası. Bugüne kadar böyle bir mülteci kampı tespit edilememesine rağmen Rumlar hayali bu kamp ile ilgili özel damga çıkartmaya devam etmektedirler.

5- “Anzio Refugee Camp” (Anzio Mülteci Kampı) damgası. Bugüne kadar böyle bir mülteci kampı tespit edilememesine rağmen Rumlar hayali bu kamp ile ilgili özel damga çıkartmaya devam etmektedirler. 15 Temmuz 1993 tarihli uygulamada zarfın üzerinde perişan halde Rum göçmenler bulunmaktadır. Özel kaşede ise 20 Temmuz 1974 - 20 Temmuz 1993 “Cyprus Should not Be The Exception in the Unity Process” (Kıbrıs Birleşme Sürecinde Bir İstisna Olmamalıdır) yazmakta ayrıca “19 Years of Turkish Occupation” (Türk İşgalinin 19 Yılı) denilmektedir. Yukarıdaki damga sözde “Türk işgalinin 5, 6, 7, 8...26. Yılı” şeklinde her yıl kullanılmaktadır.

6- 20 Temmuz 1975’den başlayarak 20 Temmuz 2013 yılı da dâhil olmak üzere her yıl uygulanan kaşede yetim kalmış Rum çocuğu çaresizlik içinde tellerin arkasında görünürken, damga da “War Orphans Week” (Savaşta Yetim Kalmışlar Haftası) anısına çıkartılmıştır. Bu damga da 1974 yılından bu yana hiç aksatılmadan Rumlar tarafından uygulanmaya devam edilmektedir.

7- Kara propagandaya yönelik olarak hazırlanan filatelik malzemelerden birisi ise Yunanistan çıkışlı olarak bütün posta gönderilerinin üzerine yapıştırılan ve Kıbrıs Adası’nı kan gölü halinde gösteren bir resimle süslenmiş “Don’t Forget Cyprus” (Kıbrıs’ı Unutmayın) yazılı bir vinyettir. Pul baskılı etiketler olarak da bilinen vinyetler genellikle özel günlerde, anma haftalarında veya reklam amaçlı olarak kullanılan malzemelerdir ve kullanımı özellikle Avrupa’da son derece yaygındır. Yunanistan merkezli bu tip vinyetler küçük farklılıklar gösterse de Türkiye aleyhine zaman zaman postada kullanılmaktadır.

82 Friedrich August, *Modern Irregular Warfare;in Defense Policy and as a Military Phenomenon*, New Benjamin Franklin House, New York, 1986, s.70.

8- 20 Temmuz 1985 tarihli Adanın kuzeyini kanlar içinde gösteren ve 1974-1985 sürecinde yaşanan sözde acıları betimleyen propaganda zarfı ve Rumca özel kaşesi.

9- 15 Nisan 1987 tarihli ve *"Bring Happiness Back To Me"* (Bana Tekrar Mutluluk Getir) yazılı zarfta *"Cyprus Still Bleeding. 1619 are Still Missing Due To Turkish Invasion We Have The Right To Know"* (Kıbrıs Hala Kanamaya Devam Ediyor. 1619 Kişi 20 Temmuz 1974 Türk İşgali Nedeniyle Kayıptır. Bilme Hakkımız Var) kaşeli propaganda zarfı. Bu propaganda kaşesi Rumlar tarafından her yıl uygulanmaktadır.

10- 1 Temmuz 1987 tarihli ve Rumca olarak *"Bana Tekrar Mutluluk Getir"* yazılı zarfta *"Kıbrıs Hala Kanamaya Devam Ediyor. 1619 Kişi 20 Temmuz 1974 Türk İşgali Nedeniyle Kayıptır. Bilme Hakkımız Var"* kaşeli propaganda zarfı.

11- Yunanistan'dan İzmir'e gönderilmiş ve zarfın arka kapağında Yunan bayrağının bulunduğu yuvarlak bir özel damgada *"Macedonia is Greek-Salonica"* (Makedonya Yunan'dır. Selanik) kaşesi bulunan propaganda materyali.

12- *"Remember The Refugees of Cyprus. They Have The Right To Go Home"* (Kıbrıslı Mültecileri Unutmayın. Onların da Evlerine Gitme Hakları var) yazılı Fransızca ve İngilizce hazırlanmış özel kaşe.

13- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla çıkartılan *"Justice For Cyprus"* (Kıbrıs'a Adalet) propaganda kaşesi.

14- 27 Mart Dünya Tiyatrolar Günü amacıyla çıkartılmış *"Freedom To Our Ancent Theatres"* (Antik Tiyatrolarımıza Özgürlük) İngilizce ve Rumca kaşesiyle her yıl çıkartılan propaganda materyali.

15- 2 Şubat 1987 tarihli *"Cypriot Women Demand To Return Home"* (Kıbrıslı Kadınlar Evlerine Dönmek İstiyorlar" damgası.

16- 17 Temmuz 1985 tarihinde Pire'de uygulanan *"The Security Council Decision For Cyprus"* (Kıbrıs İçin Güvenlik Konseyi Kararı) kaşeli propaganda zarfı.

17- Genellikle her 8 Mart Kadınlar Günü'nde ve özellikle Derinya bölgesinde kullanılan *"Women Walk Home"* (Kadınlar Evlerine Yürüyorlar)" propaganda kaşesi.

18- Hoşgörü merkezi olması gereken ibadethaneleri de bu uğurda kullanmaktan ve istismar etmekten çekinmeyen Rum Posta İdaresi KKTC'nin en uç noktasındaki Apostolos Andreas Manastırı'nın fotoğrafının bulunduğu özel karta, aynı manastırla ilgili özel damga uygulamıştır. Bu manastır Rumlar tarafından, *"Symbol of Struggle for Freedom and Return"* (Geri Dönüş ve Özgürlük Mücadelemizin Sembölü) olarak nitelendirmektedir.

19- 15 Ocak 1987 tarihli “*Cyprus Demands Restoration of Human Rights*” (Kıbrıs İnsan Haklarının Düzeltmesini Talep Ediyor) propaganda kaşesi.

20- 1974 Barış Harekâtı sonrasında dönemin ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger’ı kötü bir Osmanlı tipi olarak gösteren kırmızı fesli, göbekli ve göbeğinin üzerinde ay-yıldız bulunan propaganda kartı.

21- “*Think of Cyprus*” (Kıbrıs’ı Düşünün) kaşeli propaganda zarfı.

22- “*Greek Postal Services have refused to forward this letter to the addressee and it has been returned through UN authorities to the Postal Authorities of the Turkish Republic of Northern Cyprus. We regret the inconvenience caused by this unhuman behaviour of the Greek postal authorities*” (Yunan Posta Dairesi bu mektubu adresine ulaştırmayı reddetmiş ve mektup BM vasıtasıyla KKTC Posta Dairesi’ne iade edilmiştir. Yaşanan bu olumsuzluk ve Yunan Posta Dairesi’nin bu insanlık dışı davranışından dolayı üzgünüz) kaşesiyle göndericiye iade edilen ve Yunanistan veya Güney Kıbrıs’a kabul edilmeyen Türk mektupları (Resim XIV).

23- 1974 Barış Harekâtı sonrasında Kıbrıs Adası’nı kanlar içinde ikiye ayrılmış ve kurukafadan bombalar savuran Türk betimlemesiyle aktaran propaganda kartları. Rum propaganda faaliyetleriyle ilgili en ilginç örneklerden birisi ise İngiltere çıkışlıdır ve halen Londra’da faaliyette bulunan Kalopsida Refugee (*United Kingdom*) Association/Kalopsida Köyü İngiltere Mülteci Derneği isimli Rum derneği vasıtasıyla yürütülmektedir. Daha geniş bir biçimde belirtirsek, halen KKTC’nin Gazi Mağusa kazası sınırları içinde bulunan ve Çayönü olarak bilinen köy, Rumlar tarafından Kalopsida ismiyle bilinmektedir. Söz konusu bu dernek Londra çıkışlı olarak gönderdiği her türlü resmi matbuat üzerine derneğin resmi damgası/mührü haricinde kendinden yapışkanlı bir adres etiketi yapıştırmakta, ayrıca üzerinde Kıbrıs haritasının bulunduğu ve Çayönü köyünü de Kalopsida olarak gösteren bir başka kaşe/posta damgası uygulamaktadır. Rum derneğinin yürüttüğü bir başka propaganda çalışmasında ise iç içe iki halka arasında “*Help the refugees to return home*” (Mültecilerin evlerine dönmelerine yardım edin) yazısıyla birlikte diğer kaşe damgada da olduğu üzere damganın tam orta yerinde bir Kıbrıs haritası ve köyün ismiyle yerini işaret eden bir yıldız bulunmaktadır. Söz konusu derneğin bir başka propaganda faaliyeti ise bütün bu matbuat üzerine uyguladığı İngilizce “*Macedonia and Cyprus is Grek*” (Makedonya ve Kıbrıs Yunandır)⁸³ kaşesidir. Dernek ayrıca bütün fatura, belge, fiş, kâğıt ve zarfların ön yüzüne dikenli teller arasında bir Rum çocuğunu tasvir eden ve üzerinde İngilizce ve Rumca olarak kırmızı renkte Kıbrıs yazan 1974 tarihli bir de etiket yapıştırmaktadır. Bu uygulama özellikle posta haberleşmesinde uygulanmaktadır (Resim XV).

25- Bu noktada karşımıza çıkan bir başka kara propaganda örneği de yine İngiltere merkezlidir. 16 Aralık 1994 tarihinde Kingston Upon Thames’den

83 Bu cümledeki tekil “is” ifadesinin İngilizce kurallara göre çoğul “are” olması gerekir.

ABD'ye gönderilen bir mektup zarfı üzerinde İngilizce olarak kırmızı renkte ve aşağıya doğru akan bir pozisyonda "Cyprus Still Bleeding" (Kıbrıs Hala Kanıyor) ifadesi yer almaktadır. Ayrıca aynı zarf üzerinde İngilizce ve Rumca olarak "1619 Kıbrıslı Rum Türk İşgaline Bağlı Olarak Hala Kayıptır. Nerede Bu Kayıplar?" ifadesi bulunmaktadır. Zarfın sol üst köşesinde ise tel örgülerin arasında oğlunu, babasını, eşini arayan gözü yaşlı bir Rum kadını tasvir edilmiştir.

26- 15 Nisan 1987 tarihinde Lefkoşa'dan gönderilen bir başka zarf üzerinde de aynı Rum kadın tasvir edilmekte, 1619 Kıbrıslı Rum'un 20 Temmuz 1974 Türk işgaline bağlı olarak kayıp oldukları belirtilmekte ve "Bu kayıp İnsanlar neredeler? Bilmeye Hakkımız Var" denilmektedir.

27- 1987 yılında aynı şekilde Lefkoşa'dan gönderilen bir başka Rum mektubu üzerinde de özellikle simsiyah resmedilmiş bir Kıbrıs haritası ve "Cyprus Demands Restoration of Human Rights" (Kıbrıs İnsan Hakları İhlallerinin Düzeltmesini Talep Ediyor) kaşesi bulunmaktadır.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında Rum Posta İdaresi tarafından çıkartılan Türkiye ve KKTC aleyhtarı pullar ve ilk gün zarfları (*first day cover*) ile kart-maksimumlar ise şunlardır;

1- 20 Temmuz 1984 tarihli 18 ve 20 cent değerli iki puldan oluşan seri. Pullardan birisi Kuzey Kıbrıs topraklarını yangın yeri olarak gösterirken diğeri Adanın tamamını tel örgüler içerisinde Türk askerinin kontrolünde göstermektedir. Bu iki pulun ayrıca kart-maksimumları da yapılmıştır. Aynı tarihli pulun kart-maksimumu Adayı tam anlamıyla yangın yeri olarak göstermektedir.

2- 10 Kasım 1975, 4 Eylül 1975, 18 Temmuz 1984, 9 Kasım 1992, 10 Kasım 1975, 10 Ocak 1977, 26 Temmuz 1993, 22 Aralık 1977, 29 Eylül 1990 tarihli Mülteciler Fonu Yardım Pulu.

3- 3 Nisan 1995 tarihli Kıbrıs'ta kayıp olduğu iddia edilen 1619 Rum'la ilgili resim bulunan, "Do Not Forget The 1619 Missing Persons" (1619 Kayıp Kişiyi Unutma) yazılı ve Kıbrıs Adası'nın tam ortasında çaresiz bir Rum'u betimleyen propaganda özel damgası.

4- 7 Ekim 1991 tarihli Mülteciler Fonu Yardım Pulu. Özel damganın üzerinde sözde mültecilerin kaldığı çadırlar bulunmaktadır. Bu seri kapsamında basılan 5 cent değerli pulda ayrıca annesinin kucağında babasız kalmış bir Rum çocuğu da bulunmaktadır.

5- 10 Temmuz 1984 tarihli Kıbrıslı Rumları haç önünde 1974 yılında acı çekerken gösteren özel zarfta 20 ve 32 cent değerinde iki pulda Kıbrıs dikenli teller arasında ve kan bulanmış Kuzey Kıbrıs tarafında Türk tankları ezip geçerken gösteren, aynı konulu özel damgayla damgalanmış ilk gün zarfı.

6- 31 Mart 1995 tarihinde EOKA'nın 40. Yılı münasebetiyle üzerinde halen Lefkoşa'nın Rum tarafında kalan EOKA mensupları anısına dikilmiş heykeller silsilesinin bulunduğu pul.

7- 20 Temmuz 1999 tarihinde tedavüle çıkartılan ve Kıbrıs Adası'nı dikenli teller içinde gösteren, Mülteciler Fonu Yardım Pulu resimleri bulunan ve "25 Years of Illegal Turkish Military Occupation. 25 Years of Injustice 1974-1999" (Kanundışı Türk İşgalinin 25 Yılı. Adaletsizliğin 25 Yılı 1974-1999) yazılı propaganda materyali.

8- "Solidarity With Cyprus" (Kıbrıs'la Dayanışma) ifadesiyle Rum Posta İdaresi tarafından piyasaya sürülen çaresiz bir Rum kadını betimleyen propaganda kartı.

9- 27 Haziran 1994 tarihli İnsan Hakları konulu 10 ve 50 cent değerli iki pulun üzerinde ise kültürel mirasa saldıran Türk askeri, korkudan çaresiz kalmış siviller ve Kıbrıs'ı talan eden Türk askerinin postalları bulunmaktadır.

10- EOKA'nın 50. Yılında 50 cent değerinde çaresizlik içinde ağlayan yalnız bir Rum kadını betimleyen özel pul, özel damga ve özel kart-maksimum uygulaması yapılmıştır.

11- EOKA'nın 25. Yılı nedeniyle 1 Nisan 1980 günü çıkartılan özel damga.

12- EOKA'nın 30. Yılı nedeniyle 1 Nisan 1985 günü çıkartılan özel damga.

13- EOKA lideri Grivas adına çıkartılmış 23 Ocak 1983 tarihli özel zarf.

14- EOKA lideri Grivas adına çıkartılmış 23 Ocak 1988 tarihli özel zarf.

15- EOKA tedhiş örgütünün en eli kanlı katillerinden Gregoris Afxenti'ou adına çıkartılmış özel pul, damga ve kart-maksimum.

16- Kıbrıs'ta EOKA mensubu 13 kişinin idam edildikten sonra defnedildikleri yeri gösteren özel pul, damga ve kart-maksimum.

17- Rumlar tarafından 2012 yılında, Türklerce sözde tahrip ve imha edildiği belirtilen Avgasida Manastırı, St. Theomianos Kilisesi, Panagia Kilisesi'yle ilgili özel pul, damga ve kart-maksimum çıkartılmıştır.

18- Telemachos Kanthos'un "1974'ün Kara Yaz Mevsimi" adlı tablosundan esinlenerek hazırlanmış Kıbrıs Barış Harekâtı'nı eleştiren özel pul ve damga

19- 3 Ekim 1987 tarihinde Girne'de Batık Gemi Müzesi'nde bulunan ve dünyanın en eski ticaret gemisi olarak da bilinen gemiyle ilgili 4 puldan oluşan bir pul serisi çıkartan Rum Posta İdaresi aynı konuyla ilgili olarak bir de kart-maksimum hazırlamış ve geminin "işgal edilmiş Girne Kalesi'nde Türkler tarafından" tutulduğunu belirtmiştir.

20- Başpiskopos Makarios konulu ölümünden önce ve sonra bol miktarda özel pul, zarf ve damga çıkartan Rum Posta İdaresi yeni Başpiskopos Hrisostomos'la ilgili de aynı stratejisine devam etmiştir.

Sonuç

Çalışmamızın başında da belirttiğimiz üzere özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında cephede silahla verilen mücadele yanı sıra cephe gerisinde, silahsız kuvvetlerle verilecek mücadelenin de en azından askeri mücadele kadar etkili olduğu ve bazı durumlarda çok daha kesin sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Bu kapsamda başta lobcilik, kara propaganda, halkla ilişkiler ve kamuoyunu içeriden etkilemek olarak özetlenebilecek "5. Kol Faaliyeti" çok daha etkin olarak kullanılmaya başlanmıştır. Propaganda faaliyetini ve sosyal hayatın neredeyse her unsurunu bilgi kirliliği ve kamuoyunu etkileme açısından en iyi kullananlar arasında ise Kıbrıslı Rumlar gelmektedir. Çalışmamızda verdiğimiz örneklerden de anlaşıldığı üzere, Rumlar 16 Ağustos 1960 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulduğu günden bugüne kadar özellikle posta faaliyetlerini ve filatelik malzemeleri propaganda amaçlı olarak kullanmaktadırlar.

Her ne kadar uluslararası ilişkilerde mütakabiliyet esas olsa da gerek Türkiye'nin, gerekse KKTC'nin bu konuda karşı adımlar attığını söylemek ise mümkün değildir. Bugün KKTC filateli bütünü dünyada rağbet görmektedir. Bu bağlamda gerek KKTC'de, gerekse ülke dışında açılacak filateli sergileri, uluslararası toplantılar, Ada dışında gerçekleştirilen sergiler, kongreler ve toplantılara Posta Dairesi Müdürlüğü yanında KKTC Ulaştırma ve Haberleşme Bakanlığı ile Kıbrıslı Türk filatelistlerin katılmasının sağlanması, artırılması ve desteklenmesi KKTC üzerindeki izolasyonların kaldırılması veya en azından hafifletilmesi açısından faydalı olacaktır. 2012 yılında Lefkoşa'da düzenlenen ulusal serginin daha sık ve daha geniş katılımı yapılması, Kıbrıs Türk Postalarının 50. Yılı nedeniyle 6 Ocak 2014 tarihinde yapılan uluslararası serginin her yıl düzenlenmesi, sergiyi destekleyecek bilimsel çalışmaların yapılması, KKTC ve KKTC filatelisini tanıtıcı yayınların artırılması gerekmektedir. KKTC Filateli Derneği'nin Türkiye Filateli Federasyonu çatısı altına alınması bizce bu noktada son derece önemli bir fırsattır ve ülkenin ekonomi, turizm, hukuk ve meşruiyet bağlamında tanıtılması için de çok büyük bir avantajdır.

KAYNAKÇA

I. Arşiv Kaynakları

- Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA).
Ulvi Keser Özel Arşivi (UKÖA).
Kızılay Genel Müdürlüğü Arşivi (KGMA).
Kıbrıs Türk Milli Arşivi (KTMA), Kıbrıs Barış Harekâtı Dosyası.

II. Süreli Yayınlar

The New York Times.

III. Kitaplar

- AKYOL, Cihat, *Gayri Nizami Kuvvetlere Karşı Harekat*, Harp Akademileri Komutanlığı Yay., İstanbul, 1972.
- ALASYA, Halil Fikret, *Kıbrıs Tarihi ve Kıbrıs'ta Türk Eserleri*, Ankara, 1964.
- ALASYA, Halil Fikret, *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti*, Ankara, 1987.
- ATUN, Ali Fikret, *Yunan Karakterinin Anatomisi*, Lefkoşa, 1996.
- AUGUST, Friedrich, *Modern Irregular Warfare;in Defense Policy and as a Military Phenomenon*, New Benjamin Franklin House, New York, 1986.
- ÇOMUNOĞLU, Sedat, Ali Yapıcıoğlu, Bünyamin Altınok, Kemal Atay, Orhan Oydaş ve Ertuğrul Tunalı, *Kıbrıs Türk Posta Tarihi*, C.I, Kıbrıs Türk Filateli Derneği Yay., Lefkoşa, 2013.
- DEPARTMENT OF THE ARMY FIELD MANUAL, FM-31-15; Operations Against Irregular Forces, Department of the Navy, Washington DC, 1961.
- DURREL, Lawrence, *Acı Limonlar*; Kıbrıs-1956, Belge Yay., İstanbul, 1992.
- ERTUGHRUL, Jeff, *The Postal Services of Cyprus*, Londra, 1964.
- FOLEY, Charles, *Guerrilla Warfare and EOKA; General Griovas*, Longman yay., Londra, 1964.
- HARP AKADEMİLERİ KOMUTANLIĞI, *Gayri Nizami Harp*, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, 1968.

- HEILBRUNN, Otton, *Düşman Gerisinde Harp*, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1974.
- HILL, Sir George, *A History Of Cyprus*, Volume I, Cambridge University Press, 1949.
- K. Rüstem and Brother, *North Cyprus Almanack*, Londra, 1987.
- PARKER, Robin, *Aphrodite's Realm*, Zavallis Press, Lefkoşa, 1962.
- OBERLING, Pierre, *Kıbrıs Faciası*, Ankara, 1990.
- SAMTAY VAKFI, *Özgürlük ve Barış 27 Yaşında*, Gazi Mağusa, 2001.
- THE UNITED NATIONS, *The Blue Helmets*, New York, 1990.
- TOLUNER, Sevinç Toluner, *Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Milletlerarası Hukuk*, İstanbul, 1977.
- TOPTAŞ, Ergüder, *Gerilla Harbinin Felsefesi*, Kara Harp Okulu Komutanlığı Yay., Ankara, 2007.
- TSE TUNG, *Mao ve Che Guevara*, Gerilla Harbi, Payel Yay., İstanbul, 1967.

IV. Makaleler

- KESER, Ulvi, "Askeri Posta; 1964 Erenköy", *Çizgi Ötesi Dergisi*, KHO Yay., S.2, Ankara, 1994.
- KESER, Ulvi, "Cyprus Covers Handled by Turkish Postal Service in Turkey", *OPAL The Journal of Oriental Philatelic Association of London*, Whole No.208, Londra, 2004.
- KESER, Ulvi, "Üç İnsan, Üç Anı", *Kıbrıs Mektubu Dergisi*, KTKD Yay., C.16, No.3, Ankara, 2003.

V. Sözlü Tarih Görüşmeleri

- TMT Limasol Sancağı mensubu merhum Mehmet Y. Manavoğlu ile 25 Ağustos 2004 tarihinde Girne'de yapılan görüşme.
- Naciye Vardar ile 15 Ocak 2003 tarihinde İzmir'de yapılan görüşme.
- Eski TMT Derneği Başkanı Yılmaz Bora ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme.
- TMT Lefkoşa Sancağı Kovanbeyi merhum Nevzat Uzunoğlu ile 13 Temmuz 2003'de Girne'de yapılan görüşme.
- TMT Limasol kadrosundan merhum Macit Aydınova ile 13 Temmuz 2003'de Girne'de yapılan görüşme.
- Türkiye Filateli Federasyonu Yönetim Kurulu üyesi Mehmet Akan ile 6 Ocak 2014 tarihinde Lefkoşa'da yapılan görüşme.

Kıbrıs Türk Filateli Derneği Yönetim Kurulu üyesi Ertuğrul Tunacı ile 15 Temmuz 20011 tarihinde Lefkoşa'da yapılan görüşme.

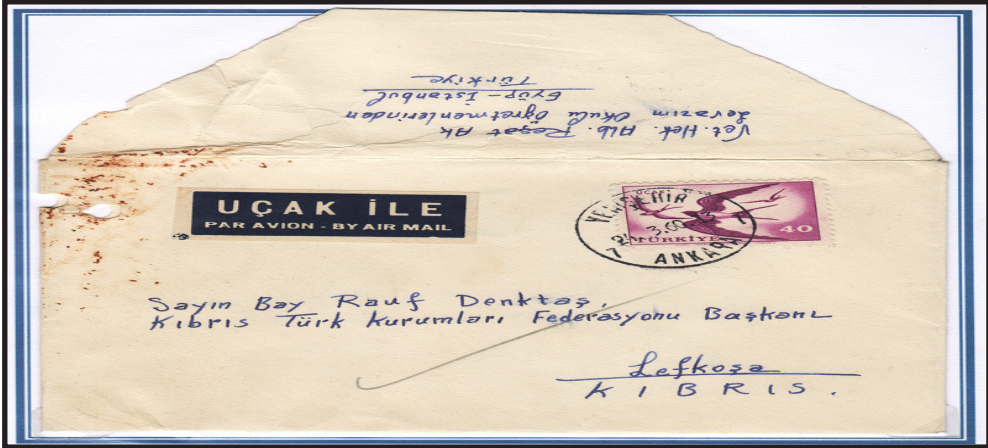
Türkiye Filateli Federasyonu Yönetim Kurulu ve İstanbul Filateli Derneği üyesi Atadan Tunacı ile 15 Ekim 2013 tarihinde İstanbul'da yapılan görüşme.

EKLER:

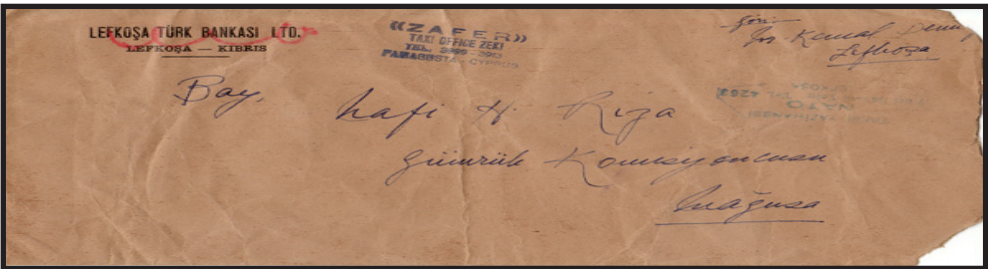
Resim 1:

Resim 2:

Resim 3:

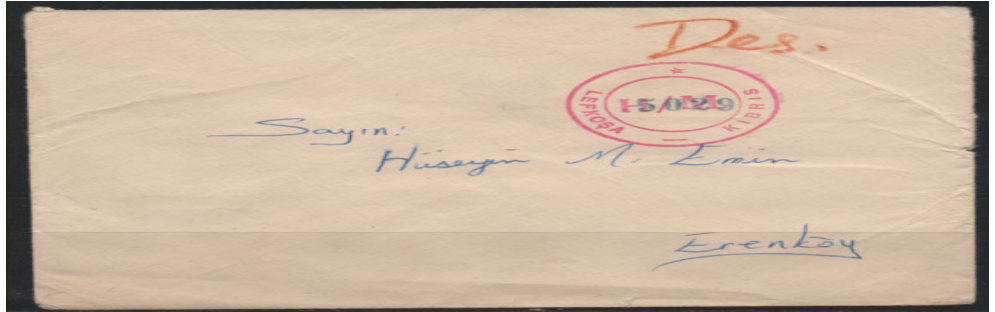
Resim 4:

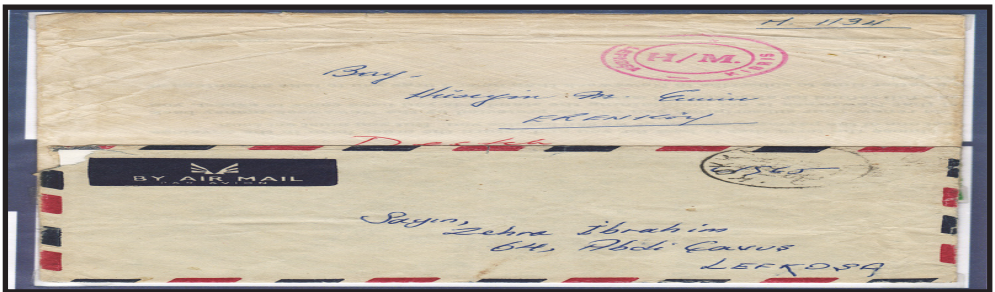
Resim 5:

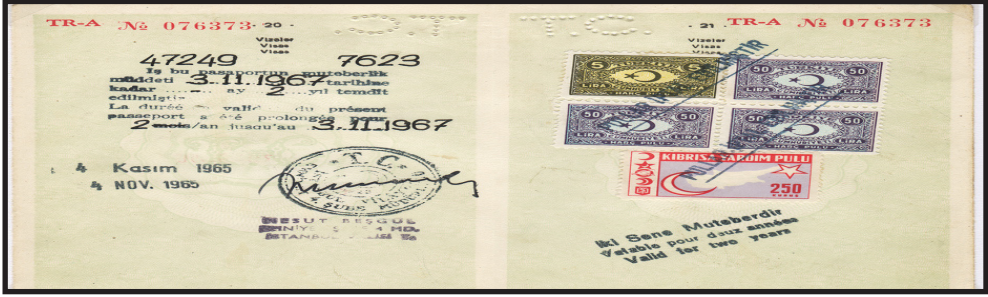
Resim 6:

Resim 7:

Resim 8:

Resim 9:

Resim 10:

Resim 11:

Resim 12:

Resim 13:

 INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS TRACING AGENCY NICOSIA		ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ — REPLY — ΔΥΝΑΠ. Message to be returned to sender (Not over 25 words, family news only)	
291	YILDIZIM 221900	360	22-23.37
MESSAGE FORM ΑΠΟΣΤΟΛΕΥΣ — SENDER — GONDEREN			
Επώνυμο — Surname — Βαπό Αδ Όνομα — Name — Αδ Οδός — Street — Στάση ΚΙΖΙΛΗΛΙC ΑΡΑΪΣΤΑΜΑ ΜΕΡΚΕΖ Πλάκη ή Χωριό — Town or Village — Σελή ή Σελή Κόη Επαρχία — District — Κάη NICOSIA			
Μήνυμα — Message — Μήα (Όχι πλέον από 25 λέξεις, οικογενειακά νέα μόνο) — (Not over 25 words, family news only) — (25 λέξεων από 25 λέξεων, οικογενειακά νέα μόνο)			
ΤΥΡΚΙΕΣ ΔΕΝ ΣΑΦΑΓΙΝΙΖ ΜΕΡΗΚ ΕΔΙΛΥΟΚ			
Ημερομηνία — Date — Τάη 23/8/74 ΑΠΑΝΤΗΤΕ ΟΥΣΙΟΕΝ — REPLY OVERLEAF — CΕVAP ARKA SAHFIDE			
 ΠΑΡΑΛΗΠΤΗΣ — RECEIVER — ALAN			
Επώνυμο — Surname — Βαπό Αδ KANI SAHIN (KASAP) VE ESI Όνομα — Name — Αδ HATICE KANI Οδός — Street — Στάση (AYDIN) AVIOS IOANNIS Πλάκη ή Χωριό — Town or Village — Σελή ή Σελή Κόη Επαρχία — District — Κάη PAPHOS ΔΕΝ			
Εάν έτη αναδρόμ, παρακαλώ όμωσ έμπαρσοφί ός τόν Καρλόου Στάου — If undelivered, please return to Red Cross — Eğer bulunamıyorsa, Lütfen Kartlađ'ya lade adın.			
 INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS		TRACING AGENCY P. O. Box NICOSIA	

Big tım aile iyiyiz ve hayattayız. Arif İsmet aileleri ile beraber hepimiz iyidir. Bizlerden merak edilmeyin. Ali Kani'nin Lefkoşada olduğunu tahmin ediyoruz. Orida ise Bayrak Radyosu ile mesajına bekliyoruz. Abbas Kani'nin Kıbrıs döniş dönmesini merak ediyoruz. Teş cevap bekliyoruz.
 Kani Salih Kasap.
 İsmet Cemal.

Date 4/9/74 Ali Kani Lefkoşada. İsmet Arif ve ailesi de iyidir. Selamlat. Necdet Adem.
 No message etc — Return to — lade adın
 18.9.74
 Lefkoşa.

Resim 14:

Kıbrıs haritası AIR MAIL UÇAK İLE PAR AVION		
Yegem Fatma Gondermiş olduğunuz mektubunu aldım. Çok teşekkür ederim. Ben kardelerim, annem ve babam hakkında her şeyi biliyorum. Teşem ve tüm yegemlerin nasıldılar. Mübarek ramzanınıza kutlan nice bayramalar dilerim. Sevgilerimle Süelika İsmail Belig Paşa No43 Merin-10 Turkey	Postal Administration of Greece has refused to forward this letter to the addressee and it has been returned to the Postal Authorities of the Turkish Republic of Northern Cyprus. We regret the inconvenience caused by this inhuman behaviour of the Postal authorities of Greece. Directorates of Posts and Telecommunications of the Turkish Republic of Northern Cyprus	18 IV 1989 66-53 3 7 JIA LAİRESİ MID 29 IV 89 EFKOŞA Odos Komotini - Greece Erimlcine - Yumanistan

Resim 15:

